

Subcapítol I.1. El panorama econòmic de les Illes Balears

1

L'ECONOMIA DE LES ILLES BALEARS

RESUM

El 2020 el creixement regional real de l'economia balear ha estat del -23,7%, una caiguda mai registrada a les Illes Balears i la més pronunciada en el conjunt de comunitat autònoma. Aquesta caiguda històrica del VAB regional és fruit dels efectes devastadors que la COVID-19 ha provocat a les Illes Balears. La crisi de la COVID-19, per si sola, ha fet que la taxa de creixement anual acumulativa que al llarg del període 2014-2019 es va situar en el 3,1% a. a. caigui al -11,2% a. a. per al període 2014-2020. El sector serveis, degut al turisme, és el que ha patit més la crisi de la COVID-19, el qual presenta una taxa de creixement negativa per a l'any 2020 del -25,1%; mentre que l'agricultura cau un 8,2%, energia i indústria un 19,4%, i la construcció, un 12,3%. Quant al valor absolut en euros constants, Mallorca arriba a un VAB de 17.282 milions d'euros, amb una caiguda del -22,6%, mentre que a les Pitiüses i a Menorca ha estat de 2.646,7 milions (un -29,9%) i de 1.731,8 milions (un -23,3%) respectivament.

Les dades de Funcas mostren que l'any 2019 el creixement del VAB a preus constants de les Illes Balears (1,8%) està per sota de la mitjana del conjunt de comunitats autònomes (2,1%); en concret, ocupa el novè lloc en el conjunt de les 17 comunitats. També es pot indicar que en els períodes 2001-2007, 2008-2013 i 2014-2019 les Illes Balears s'han comportat millor que el conjunt de comunitats autònomes a partir del 2008. Així, mentre que en els anys anteriors a la Gran Recessió (2001-2007) les Balears estigueren a la coa del creixement regional, al llarg del període de crisi (2008-2013) estigueren en tercera posició regional, i en els anys de la recuperació (2014-2019) han estat en primera posició.

A partir de les dades del DIRCE de l'INE, es comprova que l'any 2020 el nombre d'empreses a les Illes Balears ha augmentat en 1.310 (1,3%), amb un total de 100.022 empreses (6.687 empreses més de les que hi havia l'any 2008, amb un increment del 7,2%).

Els efectes de la COVID-19 també s'han deixat sentir en les dades del comerç exterior. Així, les importacions han caigut un 37% respecte al 2019; s'han assolit els 994 milions d'euros i les exportacions han caigut un 13% i s'han situat en els 1.604 milions d'euros, per la qual cosa, el saldo net exterior se situa en un insòlit superàvit de 610 milions d'euros, impulsat pels superàvits de les partides distorsionants (661 milions), ja que les productives registren dèficit (-51 milions).

Les dades del registre d'inversions exteriors del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme permeten afir-

mar que la inversió bruta estrangera sense entitats de tinença de valors estrangers (ETVE) per comunitats autònomes ha estat a les Illes Balears de 103,2 milions d'euros, amb una caiguda del 64 %, la qual cosa representa 183 milions d'euros menys.

La COVID-19 ha provocat una deflació generalitzada en el conjunt de comunitat autònoma, excepte en el cas de les Canàries. L'any 2020 la inflació interanual ha estat negativa amb un -0,3 % a les Balears i amb un -0,3 % per al conjunt de l'economia espanyola. Per comunitats autònomes, les Balears són a la sisena posició. Per sobre, a part de les Canàries, només hi ha el País Basc, Extremadura, Andalusia i Múrcia.

Segons Funcas, l'evolució (en base 100 Espanya) de la renda real per capita de les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2021 ha estat la més regressiva en el conjunt de comunitats autònomes, ja que ha passat de la segona posició relativa (125) l'any 2000 a la dotzena (87,8) l'any 2020, amb una pèrdua de 37,2 punts del seu nivell relatiu, la qual se situa molt per sobre de la pèrdua del nivell relatiu de les Canàries (-23,9 punts), que és la segona comunitat autònoma per pèrdua relativa. També cal destacar que, mentre que l'any 2015 les Balears encara es mantenia 1,6 punts per sobre del nivell 100 Espanya, l'any 2020 ja se situa 12,2 punts per sota de la mitjana espanyola.

A partir de les darreres dades de la comptabilitat regional de l'INE en el període 2009-2019, a les Balears la remuneració dels salaris era un 50,3 % de la renda regional el 2009 i el 2019 va representar un 47,9 %, amb una pèrdua de 2,4 punts en la seva representació a la renda regional. Per al conjunt de l'Estat, la participació dels salaris en la renda nacional se situen en el 52,9 % el 2009 i en el 50,6 % el 2019, amb una pèrdua de 2,3 punts. Aquest fenomen de pèrdua de participació dels salaris en la renda regional és comú a totes les comunitats autònomes al llarg del període analitzat, en què les Illes Balears experimenten una pèrdua superior a la mitjana regional, i en el conjunt de comunitats autònomes ocupen l'onzena posició regional.

Aquestes variacions de la participació dels salaris en la renda regional al llarg d'aquests anys es poden explicar per les diferències de creixement en les variables que determinen els costos laborals unitaris (CLU); és a dir, entre el valor dels salaris horaris i la productivitat horària. Aquesta diferència en termes dels factors de creixement per a aquestes variables situen les Balears en un valor de -0,06, mentre que el conjunt de comunitats autònomes estan en un valor de -0,05 punts. Val a dir que tant pel creixement de la productivitat horària com pel creixement del salari per hora treballada, en el període 2009-2019 les Illes Balears ocupen la primera posició en el rang de les 17 comunitats autònomes, amb uns creixements dels 23,4 % i 17,4 % respectivament, mentre que per al conjunt de l'Estat aquests creixements només són del 12,7 % i del 7,8 %.

1.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat segueix els canvis metodològics indicats a la introducció i al requadre I-1 d'aquest mateix apartat de la memòria del CES de l'any passat. Per tant, en l'edició d'enguany només es presenten les sèries per al nou marc Input-Output (MIO-base 2014) que abasten el període 2014-2020. Per al període 2004-2018, es poden consultar les sèries històriques d'aquestes variables referides a l'anterior MIO-base 2004 a l'edició de la memòria del CES referida a l'any 2018 (pàg. 24 i 25).

Altrament, enguany ha estat possible consultar les dades de Funcas amb relació a l'anàlisi de l'oferta productiva per comunitats autònomes, la qual cosa no va ser possible l'any passat perquè Funcas només va publicar les dades referents a l'impacte de la COVID-19 per comunitats autònomes.

Amb el canvi de calendari de l'INE de la comptabilitat regional, que a partir de l'any passat es publiquen a finals d'any, en aquest apartat comentarem les dades de l'INE amb un decalatge d'un any.

La resta d'apartats, referits a l'anàlisi econòmica regional de les Illes Balears, segueixen les mateixes pautes metodològiques de les memòries anteriors pel que fa a l'anàlisi de l'oferta productiva, l'anàlisi de la demanda regional, la inversió estrangera, els preus, l'evolució de la renda real per capita i, finalment, la distribució funcional de la renda.

1.2.

ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS

En aquest apartat, primer s'analitza l'estructura productiva de l'oferta de les Balears per sectors econòmics i per illes a partir de les estimacions macroeconòmiques que ha fet la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears per al període 2014-2020 a partir del nou MIO (2014).

1.2.1. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS PER ILLES

Segons les dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, l'any 2020 el valor afegit brut a preus corrents de l'economia de les Illes Balears ha estat de 23.728,5 milions d'euros. La distribució del valor afegit brut per sectors econòmics mostra una estructura productiva en què un 83,2% de l'activitat econòmica es concentra en el sector terciari, mentre que un 8,6% es genera en la construcció, i un 7,5%, en la indústria i l'energia; el sector primari representa un 0,7% del PIB regional (vegeu el quadre I-1.1. i el gràfic I-1.1.).

El 2020 el creixement regional real de l'economia balear ha estat del -23,7%, una caiguda mai registrada a les Illes Balears i la més pronunciada pel conjunt de la comunitat autònoma, tal com es pot comprovar a l'apartat 1.2.2. Aquesta caiguda històrica del VAB regional és fruit dels efectes devastadors que la COVID-19 ha provocat a les Illes Balears, la qual és l'eco-

nomia regional de l'Estat més dependent de l'activitat turística.

Cal tenir en compte que al llarg del segon trimestre de l'any 2020 l'activitat turística va ser gairebé nul·la i que la tímida represa turística que es va començar a donar a finals de juny, i que es va accelerar al juliol, va quedar tallada en sec el mes d'agost a causa de l'inici d'una segona onada de la pandèmia. A la memòria del CES de l'any passat ja vàrem recollir els tres informes que el CES va dedicar a la crisi de la COVID-19¹.

La crisi de la COVID-19, per si sola, ha fet que la taxa de creixement anual acumulativa, que al llarg del període 2014-2019 es va situar en el 3,1% a. a., caigui al -11,2% a. a. Per al període 2014-2020. L'efecte en caiguda lliure del VAB sectorial, com ja hem dit, ha afectat el turisme i, de retruc, el conjunt dels serveis, el qual presenta una taxa de creixement negativa per a l'any 2020 del -25,1%; mentre que l'agricultura cau un -8,2%; energia i indústria un -19,4%, i la construcció un -12,3% (vegeu el quadre I-1.2. i el gràfic I-1.2.).

Si s'analitza el creixement econòmic de les Balears al llarg del darrer septenni (2014-2020) i es compara amb Espanya i la zona euro, resulta que les dades per a les Balears són millors que a la zona euro per al període 2014-2019, i en relació amb Espanya només són millors per al trienni

2016-2018². Cal destacar, sobretot, com per l'efecte de la COVID-19 aquest millor comportament relatiu de les Balears en els anys assenyalats ja no es compleix el 2020 i les Balears passa a ser amb diferència la comunitat que registra la caiguda més pronunciada, amb un diferencial negatiu respecte a la zona euro de -17,1 punts i respecte a Espanya de -12,9 punts (vegeu el quadre I-1.3 i el gràfic I-1.3).

Pel que fa al valor afegit brut per illes, es pot comprovar que, en valors corrents l'any 2020, Mallorca assoleix un valor afegit brut (VAB) de 18.931,9 milions d'euros. A les Pitiüses i a Menorca ha estat de 2.899,3 i de 1.897,1 milions d'euros, respectivament (vegeu el quadre I-1.4 i el gràfic I-1.4).

Quant al valor absolut en euros constants, Mallorca arriba a un VAB de 17.282 milions d'euros, amb una caiguda del -22,6%, mentre que a les Pitiüses i a Menorca ha estat de 2.646,7 milions (-29,9%) i de 1.731,8 milions (-23,3%), respectivament. Es pot destacar el pitjor comportament relatiu de les Pitiüses perquè té més dependència estacional del turisme britànic (vegeu el quadre I-1.5 i el gràfic I-1.5).

1. Es poden consultar aquí: http://www.caib.es/sites/ces/ca/d/i_annex_informes_ces_spbre_la_COVID-19_i_leconomia_balear/.

2. Les fonts estadístiques usades per la Direcció General d'Economia i l'INE difereixen a l'hora de fer les estimacions sobre el creixement del PIB. Per tant, aquesta afirmació només es pot mantenir a partir de la informació de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears.

QUADRE I-1.1. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2020) (BASE 2014)

	Agricultura			Energia i indústria			Construcció			Serveis			Total		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2014	115.562	0,5%	-	1.849.969	7,6%	-	1.695.646	7,0%	-	20.719.081	85,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	129.590	0,5%	12,1	2.001.042	7,8%	8,2	1.750.278	6,9%	3,2	21.649.169	84,8%	4,5	25.530.080	100,0%	4,7
2016	172.913	0,6%	33,4	1.933.093	7,2%	-3,4	1.835.427	6,8%	4,9	22.936.713	85,3%	5,9	26.878.147	100,0%	5,3
2017	176.234	0,6%	1,9	2.041.035	7,2%	5,6	1.949.101	6,8%	6,2	24.297.076	85,4%	5,9	28.463.445	100,0%	5,9
2018	168.070	0,6%	-4,6	2.107.816	7,2%	3,3	2.064.637	7,0%	5,9	25.131.836	85,3%	3,4	29.472.359	100,0%	3,5
2019	174.841	0,6%	4,0	2.173.331	7,1%	3,1	2.250.695	7,4%	9,0	26.013.170	85,0%	3,5	30.612.036	100,0%	3,9
2020	165.799	0,7%	-5,2	1.772.828	7,5%	-18,4	2.037.872	8,6%	-9,5	19.751.950	83,2%	-24,1	23.728.450	100,0%	-22,5

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2020 calculats emprant el deflactor d'Espanya.

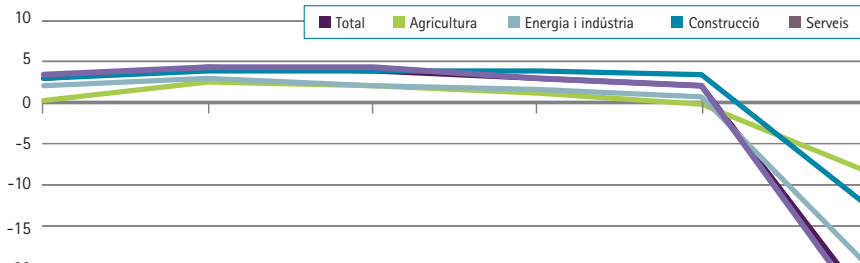
QUADRE I-1.2. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2020) (BASE 2014)

	Agricultura			Energia i indústria			Construcció			Serveis			Total		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	115.562	0,5%	-	1.849.969	7,6%	-	1.695.646	7,0%	-	20.719.081	85,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	115.523	0,5%	0,0	1.885.766	7,5%	1,9	1.744.735	6,9%	2,9	21.359.301	85,1%	3,1	25.105.326	100,0%	3,0
2016	118.166	0,5%	2,3	1.934.319	7,4%	2,6	1.805.970	6,9%	3,5	22.269.193	85,2%	4,3	26.127.648	100,0%	4,1
2017	120.173	0,4%	1,7	1.974.272	7,3%	2,1	1.871.133	6,9%	3,6	23.142.043	85,4%	3,9	27.107.621	100,0%	3,8
2018	121.242	0,4%	0,9	2.001.234	7,2%	1,4	1.937.266	7,0%	3,5	23.771.882	85,4%	2,7	27.831.624	100,0%	2,7
2019	120.915	0,4%	-0,3	2.009.539	7,1%	0,4	1.998.330	7,0%	3,2	24.249.726	85,5%	2,0	28.378.509	100,0%	2,0
2020	111.049	0,5%	-8,2	1.620.693	7,5%	-19,4	1.753.534	8,1%	-12,3	18.175.168	83,9%	-25,1	21.660.444	100,0%	-23,7
Taxes anual acumulativa (%)															
2014-2020			-3,9			-12,4			3,4			-12,3			-11,2

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Gràfic I-1.1.

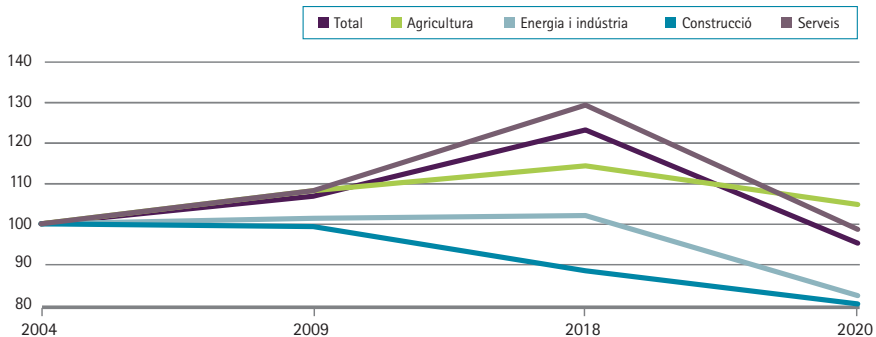
Evolució de la variació del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per sectors econòmics (2015-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Gràfic I-1.2.

Evolució de la taxa de variació acumulativa del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per sectors econòmics (2004-2020) (base 2004=100)

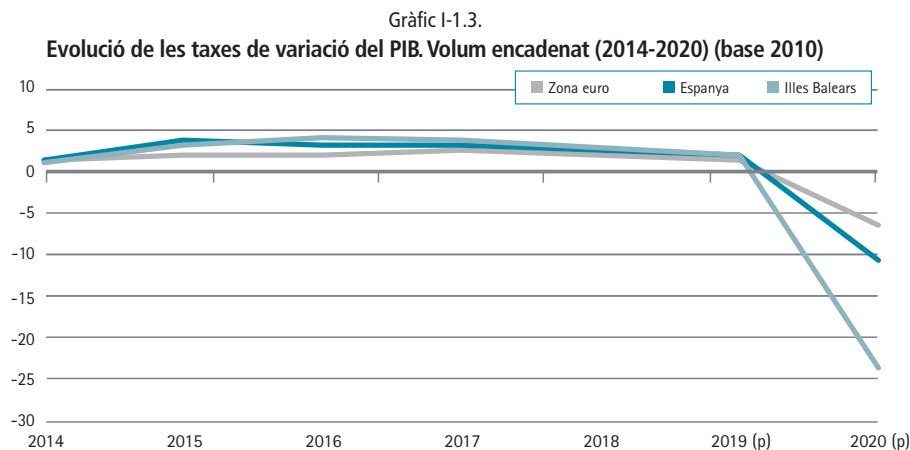
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

QUADRE I-1.3. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE VARIACIÓ DEL PIB. VOLUM ENCADENAT (2014-2020) (BASE 2010, EN %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (p)	2020 (p)
Zona euro	1,4	2,0	1,9	2,6	1,9	1,3	-6,6
Espanya	1,4	3,8	3,0	3,0	2,4	2,0	-10,8
Illes Balears	1,0	3,0	4,1	3,8	2,7	2,0	-23,7
Mallorca	0,7	2,9	4,1	3,8	2,6	1,9	-22,6
Menorca	0,8	2,9	3,7	3,0	2,0	1,5	-23,3
Pitiüses	2,4	3,6	4,3	4,0	3,5	2,3	-29,9

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Nota: (p) provisional

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

QUADRE I-1.4. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER ILLA. ANYS 2014-2020 (BASE 2014)

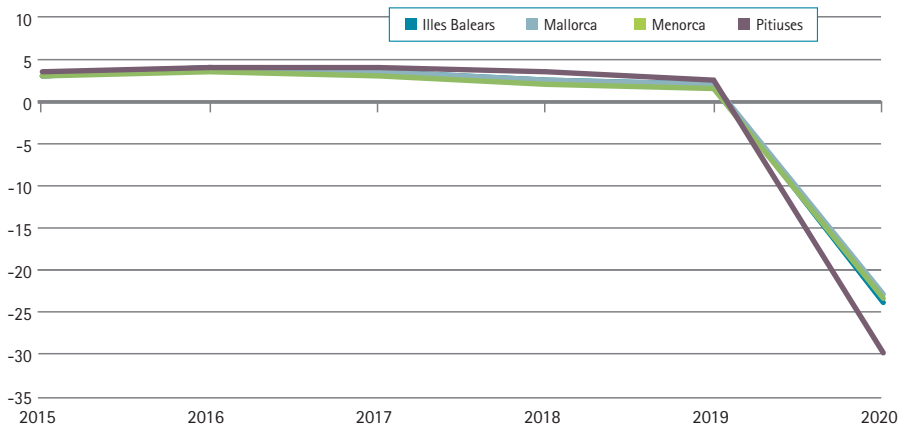
	Mallorca			Menorca		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2014	19.220.461	78,8%	-	1.983.743	8,1%	-
2015	20.108.127	78,8%	4,6	2.075.702	8,1%	4,6
2016	21.172.018	78,8%	5,3	2.176.815	8,1%	4,9
2017	22.429.044	78,8%	5,9	2.288.940	8,0%	5,2
2018	23.207.779	78,7%	3,5	2.355.731	8,0%	2,9
2019	24.100.951	78,7%	3,8	2.436.708	8,0%	3,4
2020	18.931.984	79,8%	-21,4	1.897.120	8,0%	-22,1

	Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2014	3.176.055	13,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	3.346.251	13,1%	5,4	25.530.080	100,0%	4,7
2016	3.529.313	13,1%	5,5	26.878.147	100,0%	5,3
2017	3.745.462	13,2%	6,1	28.463.445	100,0%	5,9
2018	3.908.849	13,3%	4,4	29.472.359	100,0%	3,5
2019	4.074.377	13,3%	4,2	30.612.036	100,0%	3,9
2020	2.899.345	12,2%	-28,8	23.728.450	100,0%	-22,5

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2020 calculats emprant el deflactor d'Espanya.

Gràfic I-1.4.

Evolució de la variació del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per illa (2004-2020) (base 2004)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2020 calculats emprant el deflactor d'Espanya

QUADRE I-1.5. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER ILLA (2004-2020) (BASE 2014)

	Mallorca			Menorca		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2014	19.220.461	78,8%	-	1.983.743	8,1%	-
2015	19.773.580	78,8%	2,9	2.041.168	8,1%	2,9
2016	20.580.847	78,8%	4,1	2.116.034	8,1%	3,7
2017	21.360.661	78,8%	3,8	2.179.909	8,0%	3,0
2018	21.915.795	78,7%	2,6	2.224.586	8,0%	2,0
2019	22.342.488	78,7%	1,9	2.258.920	8,0%	1,5
2020	17.282.004	79,8%	-22,6	1.731.781	8,0%	-23,3

Taxes anual acumulativa (%)

2014-2019	-10,1	-12,7
-----------	-------	-------

	Pitiuses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2014	3.176.055	13,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	3.290.578	13,1%	3,6	25.105.326	100,0%	3,0

continua

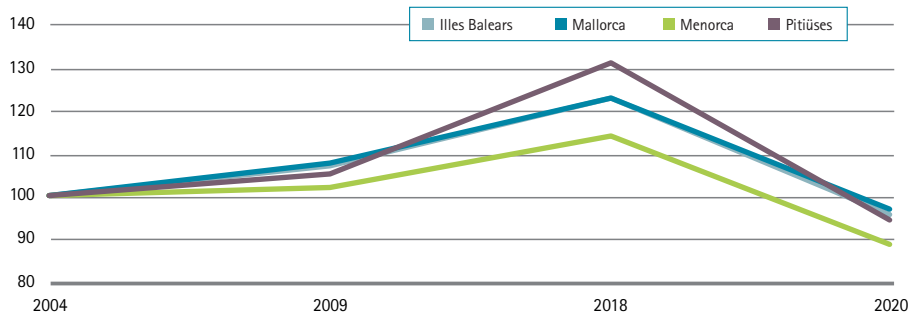
	Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% Variació	Total	% VAB	% Variació
2016	3.430.767	13,1%	4,3	26.127.648	100,0%	4,1
2017	3.567.051	13,2%	4,0	27.107.621	100,0%	3,8
2018	3.691.243	13,3%	3,5	27.831.624	100,0%	2,7
2019	3.777.101	13,3%	2,3	28.378.509	100,0%	2,0
2020	2.646.659	12,2%	-29,9	21.660.444	100,0%	-23,7

Taxes anual acumulativa (%)

2014-2019	-16,7	-11,2
-----------	-------	-------

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2020 calculats emprant el deflactor d'Espanya.

Gràfic I-1.5.
Evolució de la taxa de variació acumulativa del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per illa (2004-2020) (base 2004=100)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

L'estructura econòmica per illes identifica el pes preponderant de Mallorca, entorn d'un 80%, mentre que les Pitiüses i Menorca es distribueixen el 20% restant (un 12% les Pitiüses i un 8,0% Menorca), de tal manera que el comportament del PIB de Mallorca acaba determinant el comportament de l'economia regional.

Cal destacar que, al llarg del període 2014-2020, Mallorca és l'illa que experimenta la menor caiguda regional, amb un -10,1% (a. a.); mentre que Menorca ho fa a ritmes inferiors, -12,7% (a. a.) i les Pitiüses registren el menor creixement regional, amb un -16,7% (a. a.).

QUADRE I-1.6. VAB A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre el total 2019	Mitjanes anuals			2019
		2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	13,4	3,6	-1,6	2,4	2,3
Aragó	3,1	3,3	-1,2	1,9	1,6
Astúries	1,9	3,0	-1,8	1,3	1,4
Illes Balears	2,7	2,4	-0,7	3,1	1,8
Canàries	3,8	2,8	-1,3	2,2	1,8
Cantàbria	1,2	2,8	-1,6	2,0	1,6
Castella i Lleó	4,8	2,6	-1,3	1,6	1,1
Castella-la Manxa	3,4	4,6	-1,0	1,9	1,7
Catalunya	19,1	3,5	-1,2	2,6	2,0
Com. Valenciana	9,3	3,5	-1,9	2,6	2,3
Extremadura	1,7	3,3	-0,6	1,8	1,5
Galícia	5,2	3,5	-1,0	2,3	2,0
Madrid	19,3	3,8	-0,3	3,0	2,8
Múrcia	2,6	3,9	-1,2	3,0	2,5
Navarra	1,7	3,2	-0,7	2,5	2,7
País Basc	6,0	2,8	-0,9	2,3	2,0
La Rioja	0,7	3,5	-1,4	1,6	1,6
Espanya	100,0	3,4	-1,1	2,5	2,1

Font: Funcas

1.2.2. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA PER COMUNITAT AUTÒNOMA

Les dades de Funcas³ permeten estimar per a l'any 2019⁴ la recuperació del creixement relatiu de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes. Aquestes dades mostren que l'any 2019 el

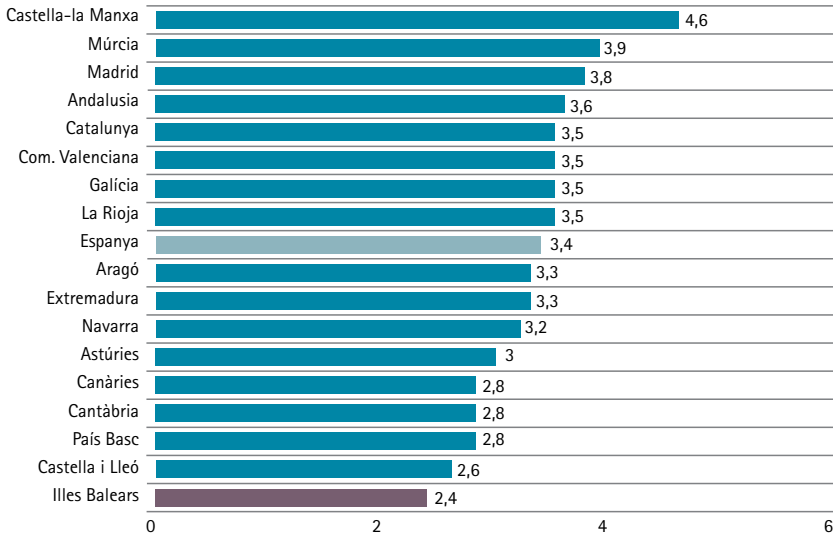
creixement del VAB a preus constants de les Illes Balears (1,8%) està per sota de la mitjana del conjunt de comunitats autònomes (2,1%); en concret, ocupa el novè lloc en el conjunt de les 17 comunitats.

També es pot indicar que en els períodes 2001-2007, 2008-2013 i 2014-2019 les Illes Balears s'han comportat millor que el conjunt de comunitats autònomes a partir del 2008. Així, mentre que en els anys anteriors a la Gran Recessió (2001-2007) les Balears estigueren a la coa del creixement regional, al llarg del període de crisi (2008-2013) varen ser en tercera posició regional, i en els anys de la recuperació (2014-2019) han estat en primera posició (vegeu el quadre I-1.6 i els gràfics de l'I-1.6 a l'I-1.9.).

3. Vegeu: «Actualización de las previsiones de crecimiento para las comunidades autónomas. 2020-2021», Funcas, juny de 2021. Aquesta actualització de Funcas no la va fer l'any passat, ja que va prioritzar un informe d'urgència per poder valorar l'impacte de la COVID-19, el qual vàrem comentar exhaustivament en aquest mateix apartat de la memòria del CES. La nova actualització enguany d'aquestes dades per Funcas permet seguir la mateixa estructura de subapartats de les edicions referides a 2017 i 2018.

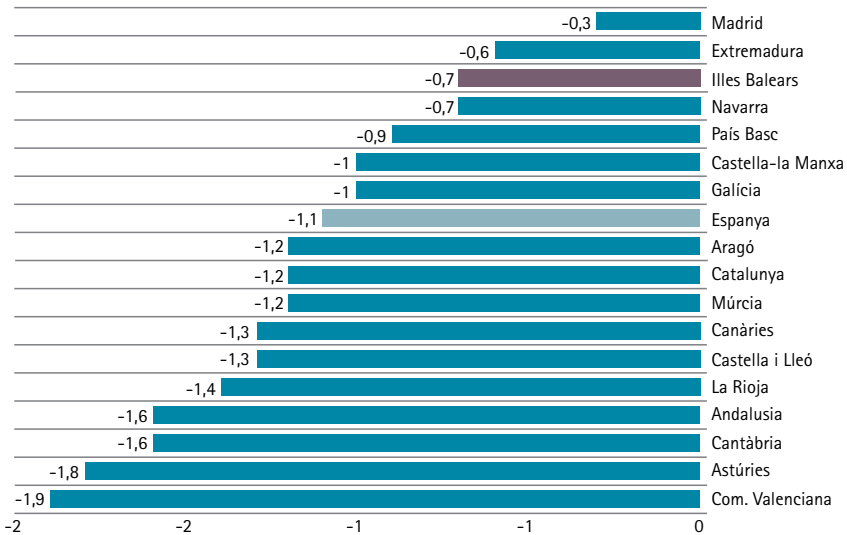
4. Darreres dades actualitzades i disponibles a l'àmbit regional, ja que l'INE no presentarà les seves actualitzacions fins al mes de desembre d'enguany.

Gràfic I-1.6.
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB a preus constants per comunitats autònomes

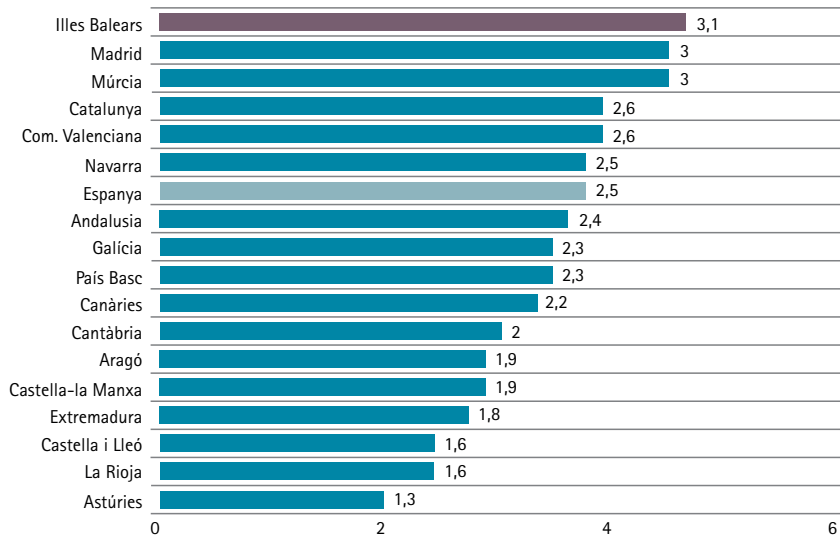
Font: Funcas

Gràfic I-1.7.
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB a preus constants per comunitats autònomes

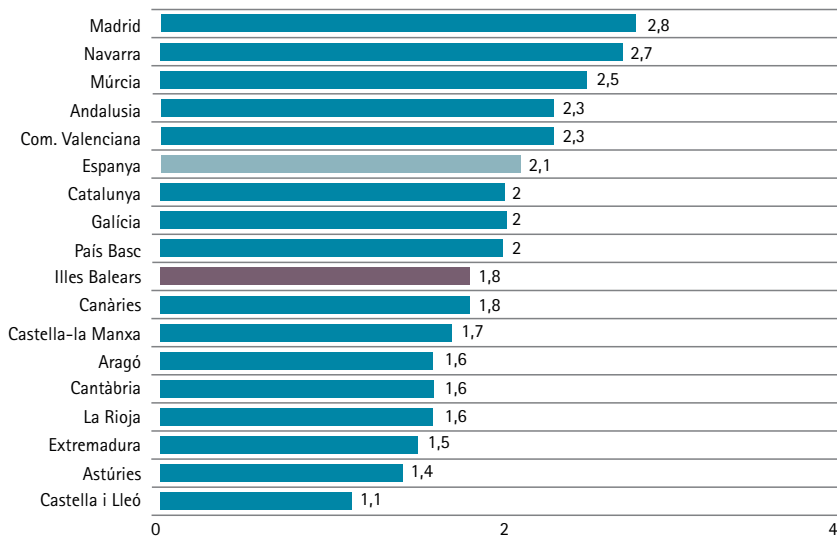
Font: Funcas

Gràfic I-1.8.
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.9.
Percentatge de variació anual 2019 del VAB a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

A partir d'aquesta base de dades de Funcas, s'analitza a continuació l'evolució comparativa regional per sectors productius de les Illes Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes.

1.2.2.1. El sector agrari

L'any 2019, el sector agrari balear presenta un pes estructural en l'economia regional del 0,5 %, el segon més baix per comunitat autònoma després de Madrid (0,1 %). El creixement del sector agrari l'any 2019

ha estat negatiu, amb una taxa de -3,5 %, i es col·loca en la penúltima posició, només per sobre de Castella-la Manxa, amb una taxa de -5 %. Durant els tres períodes analitzats, les Illes Balears presenten un comportament més dinàmic que el conjunt de comunitats autònomes. Així, en el període 2001-2007 va estar a la coa del creixement regional del sector agrari; en el període 2008-2013 ja ocupava el dotzè lloc i en el període 2014-2019 està en quarta posició (vegeu el quadre I-1.7. i els gràfics de l'I-1.10. a l'I-1.13.).

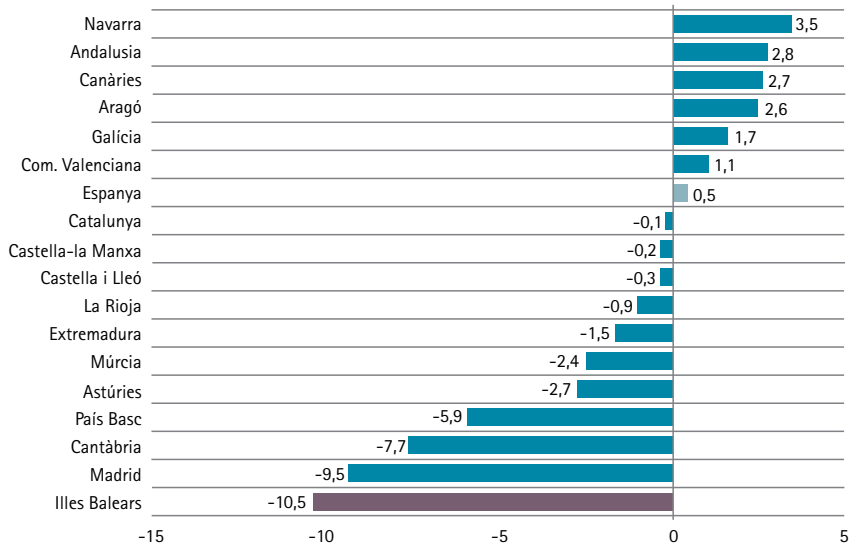
**QUADRE I-1.7. VAB SECTOR AGRARI A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES
(PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)**

	% sobre VAB agrari Espanya	% sobre VAB agrari Espanya	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	31,5	6,6	2,8	1,2	3,2	-2,4
Aragó	5,9	5,9	2,6	3,0	1,4	-1,8
Astúries	0,9	1,4	-2,7	-5,2	-0,3	1,7
Illes Balears	0,5	0,5	-10,5	-1,2	2,1	-3,5
Canàries	2,1	1,6	2,7	-2,6	-0,9	-1,8
Cantàbria	0,6	1,6	-7,7	-6,6	0,0	-1,6
Castella i Lleó	8,6	5,2	-0,3	0,0	0,0	-2,9
Castella-la Manxa	11,7	9,7	-0,2	1,4	1,2	-5,0
Catalunya	6,9	1,1	-0,1	0,4	-0,5	-1,4
Com. Valenciana	6,7	2,1	1,1	-0,4	0,8	-1,2
Extremadura	5,3	9,4	-1,5	0,3	3,8	-1,9
Galícia	8,9	5,0	1,7	-0,1	-0,7	-3,0
Madrid	0,6	0,1	-9,5	-0,6	0,0	0,1
Múrcia	4,6	5,2	-2,4	2,4	2,3	1,1
Navarra	2,0	3,5	3,5	1,2	1,0	0,6
País Basc	1,4	0,7	-5,9	-2,5	-0,1	-2,8
La Rioja	1,7	7,1	-0,9	-1,9	1,4	-1,4
Espanya	100,0	2,9	0,5	0,9	1,5	-2,3

Font: Funcas

Gràfic I-1.10.

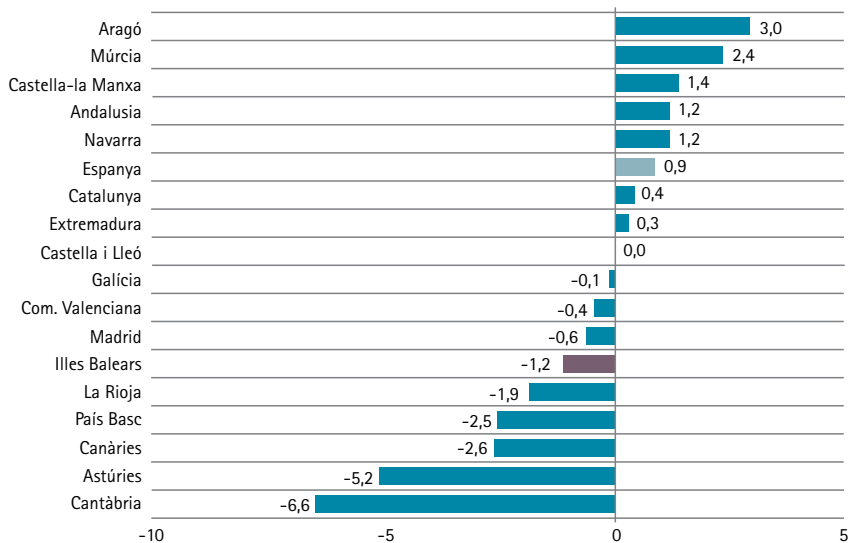
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector agrari a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.11.

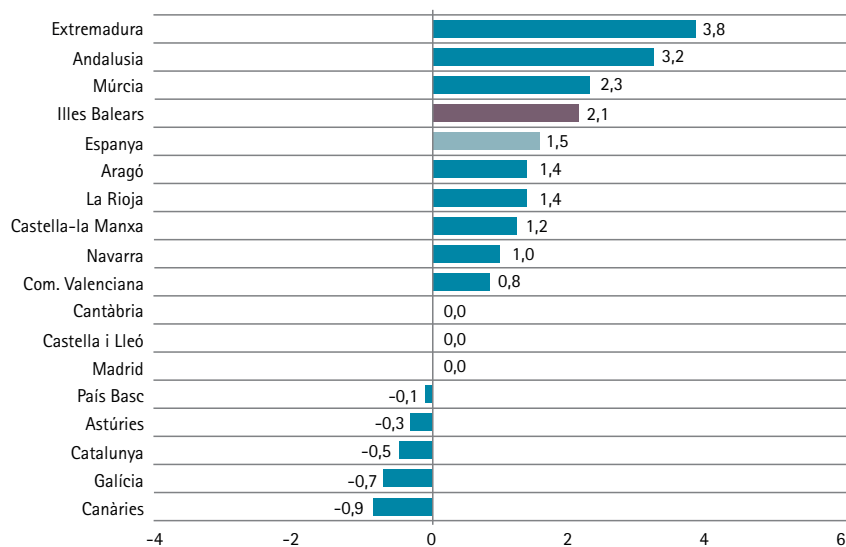
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector agrari a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.12.

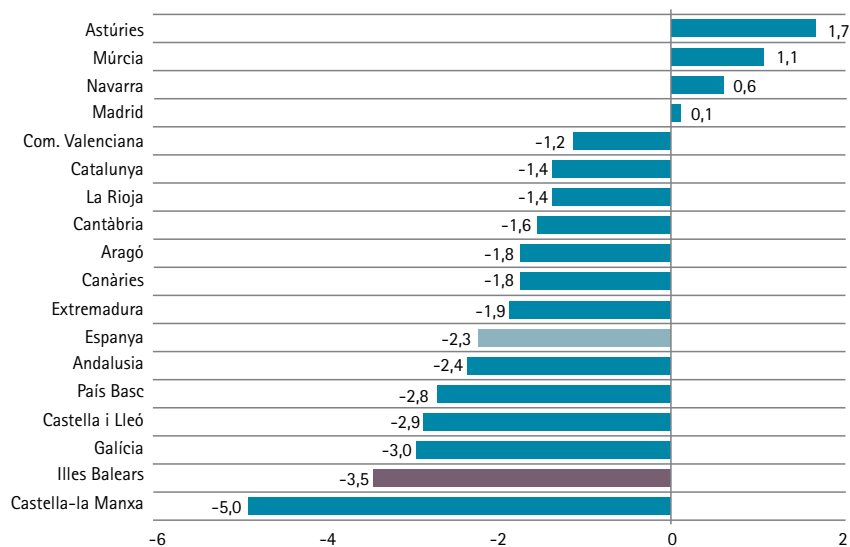
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB sector agrari a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.13.

Percentatge de variació anual 2019 del VAB sector agrari a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

1.2.2.2. La indústria

La indústria balear presenta l'any 2019 un pes estructural en l'economia regional del 5,7%, el més petit en el conjunt regional. El creixement de la indústria l'any 2019 ha estat negatiu, amb una taxa d'un -1,4%, i està en la darrera posició en el conjunt de comunitats autònomes. En els tres períodes analitzats, la indústria balear presenta

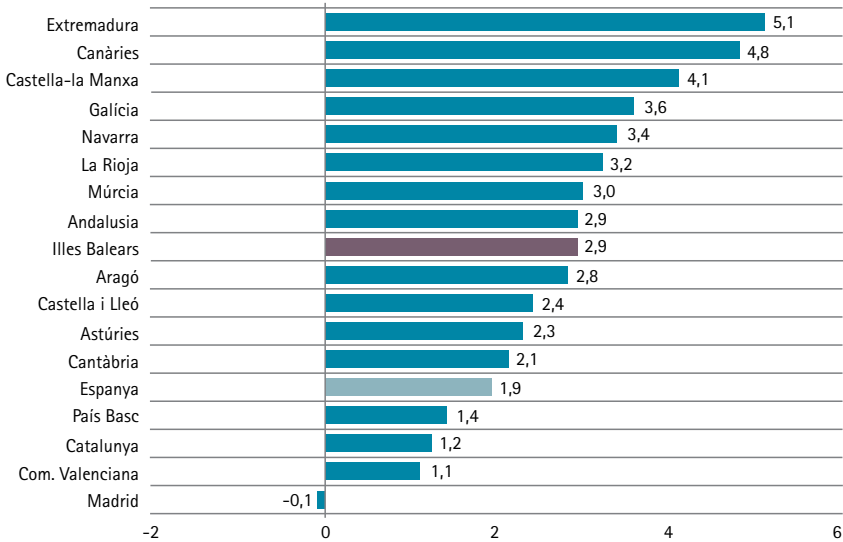
un comportament molt sensible als efectes de la crisi econòmica, ja que en el període 2001-2007 va estar en la novena posició del creixement regional i en el període 2008-2013 va ocupar la penúltima posició. Durant el període 2014-2019 experimenta una certa recuperació de posicions relatives, ja que se situa en la catorzena posició (vegeu el quadre I-1.8. i els gràfics de l'I-1.14. a l'I-1.17.).

QUADRE I-1.8. VAB SECTOR INDÚSTRIA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre VAB industrial Espanya	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	9,8	11,8	2,9	-4,3	3,3	2,6
Aragó	4,1	21,7	2,8	-3,2	1,9	1,6
Astúries	2,4	19,7	2,3	-4,4	0,7	-0,5
Illes Balears	1,0	5,7	2,9	-5,4	1,0	-1,4
Canàries	1,5	6,2	4,8	-5,4	-0,7	-0,1
Cantàbria	1,5	20,8	2,1	-3,7	2,3	-0,9
Castella i Lleó	6,0	20,0	2,4	-3,0	1,6	1,2
Castella-la Manxa	4,1	19,5	4,1	-2,5	2,3	4,3
Catalunya	23,0	19,2	1,2	-3,4	2,6	-0,3
Com. Valenciana	10,8	18,9	1,1	-2,9	3,1	1,7
Extremadura	1,4	13,7	5,1	-1,0	1,6	1,8
Galícia	5,9	18,2	3,6	-3,1	1,9	1,4
Madrid	12,2	10,5	-0,1	-2,1	2,5	4,6
Múrcia	2,9	18,5	3,0	-1,9	4,8	2,5
Navarra	3,1	31,0	3,4	-1,2	2,9	5,1
País Basc	9,0	24,3	1,4	-2,9	2,1	1,5
La Rioja	1,1	26,1	3,2	-2,2	0,2	1,3
Espanya	100,0	16,1	1,9	-3,1	2,4	1,7

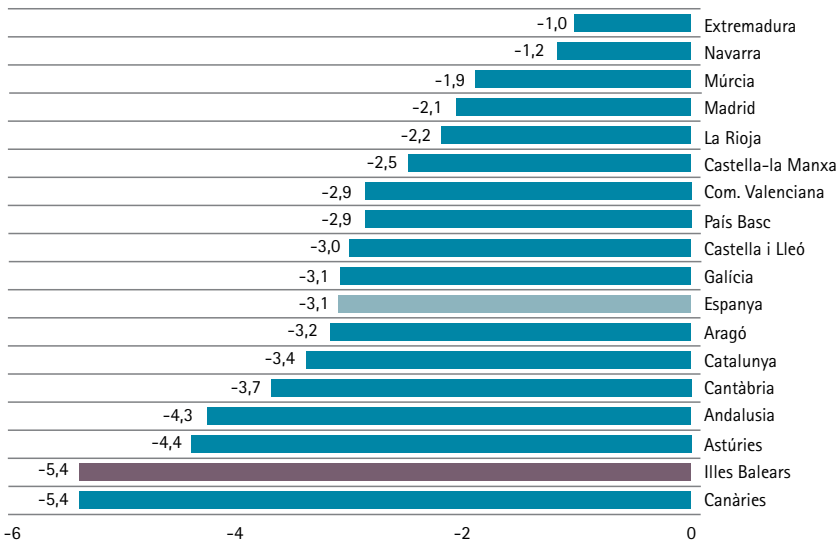
Font: Funcas

Gràfic I-1.14.
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector indústria a preus constants per comunitats autònomes

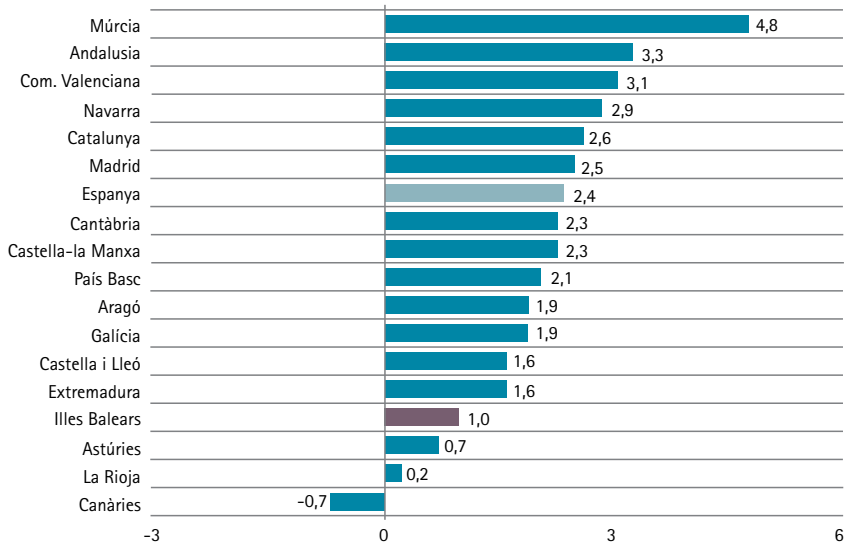
Font: Funcas

Gràfic I-1.15.
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector indústria a preus constants per comunitats autònomes

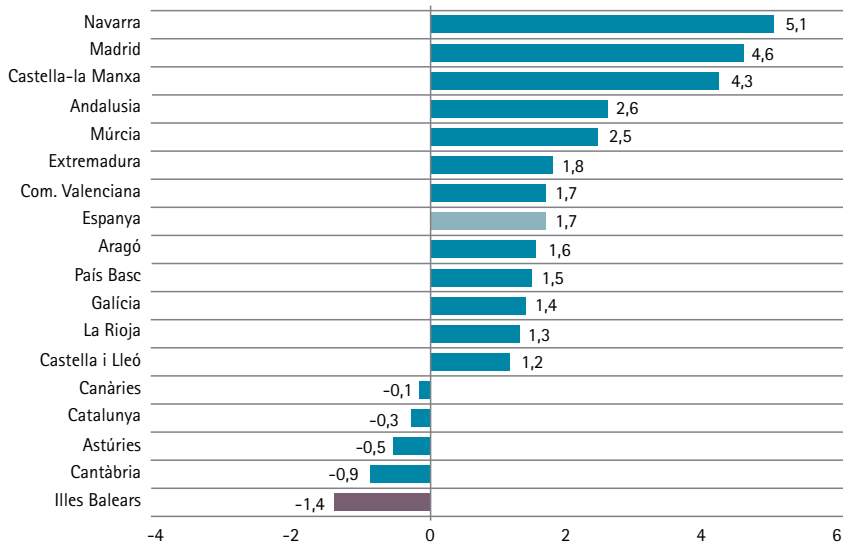
Font: Funcas

Gràfic I-1.16.
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB sector indústria a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.17.
Percentatge de variació anual 2019 del VAB sector indústria a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

1.2.2.3. La construcció

La construcció balear presenta l'any 2019 un pes estructural en l'economia regional del 8,2% i se situa en primera posició dins el rànquing regional. El creixement de la construcció l'any 2019 ha estat del 6,2%, la tercera més alta en el conjunt de comunitats autònomes, per darrere de Múrcia i Cantàbria. En els tres períodes analitzats, la construcció balear té un comportament menys expansiu en l'etapa precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. Així, en el període 2001-2007 va ser en la novena posició del creixement regional; en

el període 2008-2013 va ocupar la segona posició, i al llarg del període 2014-2019 ja és la primera posició (vegeu el quadre I-1.9. i els gràfics de l'I-1.18. a l'I-1.21.).

El sector terciari balear presenta l'any 2019 un pes estructural en l'economia regional del 85,6% i ocupa la segona posició darrere de les Illes Canàries, amb un 85,7%. Per tant, els dos arxipèlags són les dues economies més terciaritzades de l'Estat, gràcies a la seva forta especialització turística, i com ja vàrem comentar l'any passat, les dues que més han patit al llarg de l'any 2020 la crisi de la COVID-19.

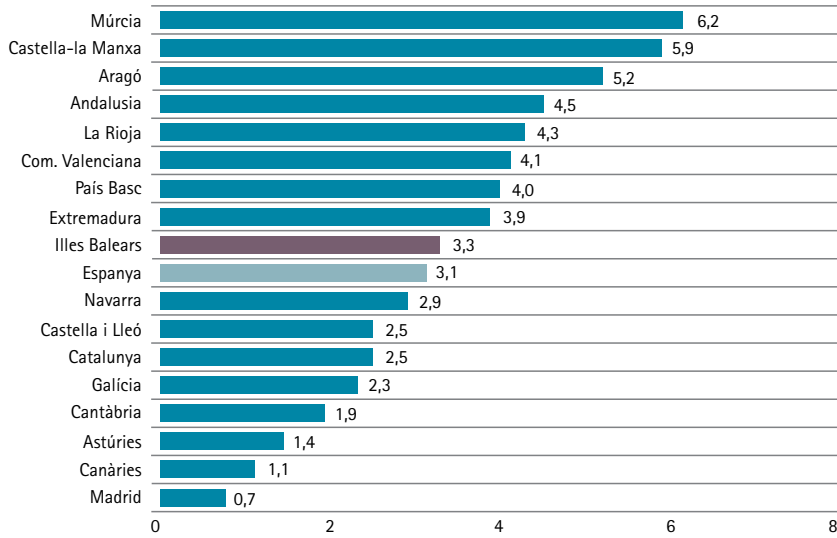
QUADRE I-1.9. VAB SECTOR CONSTRUCCIÓ A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre VAB construcció Espanya	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	14,7	7,1	4,5	-11,9	3,6	5,1
Aragó	3,1	6,5	5,2	-9,5	2,4	4,4
Astúries	2,2	7,4	1,4	-9,5	2,7	5,5
Illes Balears	3,4	8,2	3,3	-7,8	4,4	6,2
Canàries	3,8	6,5	1,1	-10,0	4,3	4,1
Cantàbria	1,3	7,5	1,9	-9,6	2,5	6,6
Castella i Lleó	5,2	6,8	2,5	-8,7	2,0	3,0
Castella-la Manxa	3,8	7,1	5,9	-11,0	2,4	3,5
Catalunya	16,6	5,6	2,5	-9,6	2,6	3,1
Com. Valenciana	10,4	7,2	4,1	-10,8	3,8	4,7
Extremadura	2,0	7,8	3,9	-9,4	2,0	5,6
Galícia	6,0	7,6	2,3	-8,1	2,4	4,8
Madrid	15,4	5,1	0,7	-9,3	3,4	4,2
Múrcia	2,7	6,8	6,2	-11,1	3,4	6,8
Navarra	1,6	6,1	2,9	-8,5	3,0	3,8
País Basc	6,9	7,3	4,0	-6,1	2,1	3,7
La Rioja	0,7	6,2	4,3	-9,6	2,6	4,4
Espanya	100,0	6,4	3,1	-9,7	3,0	4,3

Font: Funcas

Gràfic I-1.18.

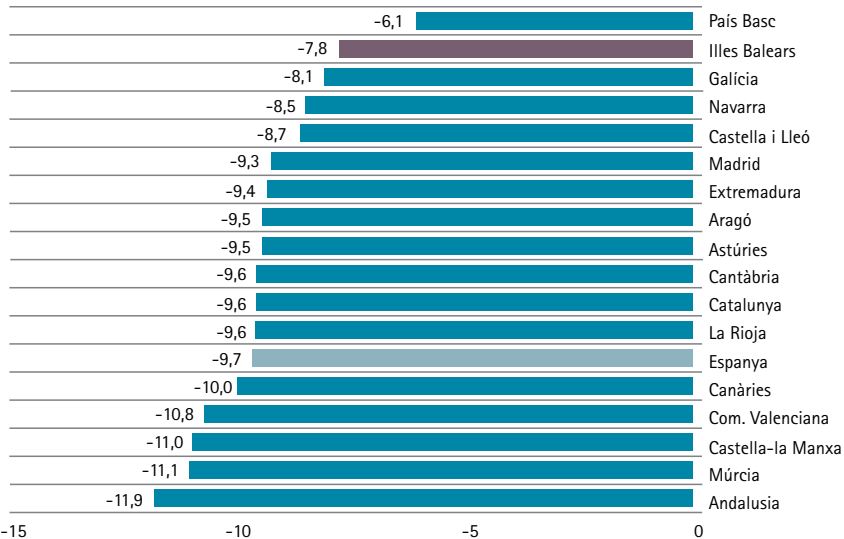
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector construcció a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

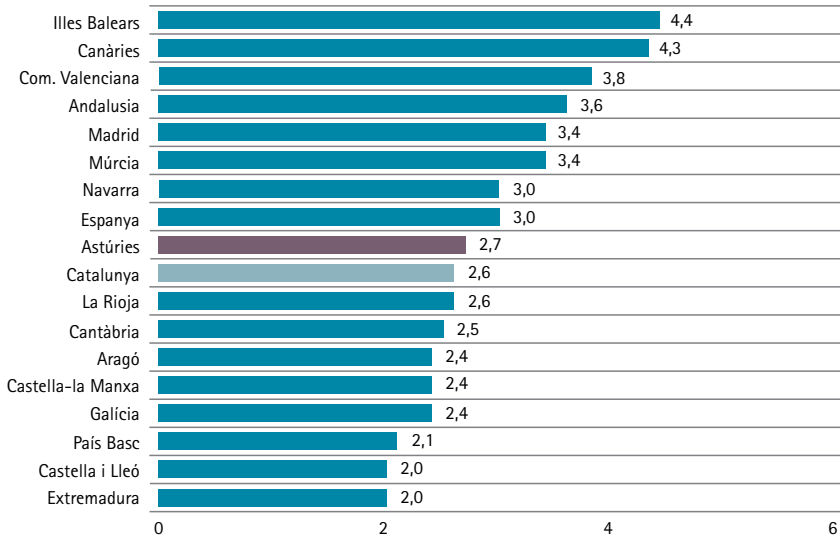
Gràfic I-1.19.

Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector construcció a preus constants per comunitats autònomes

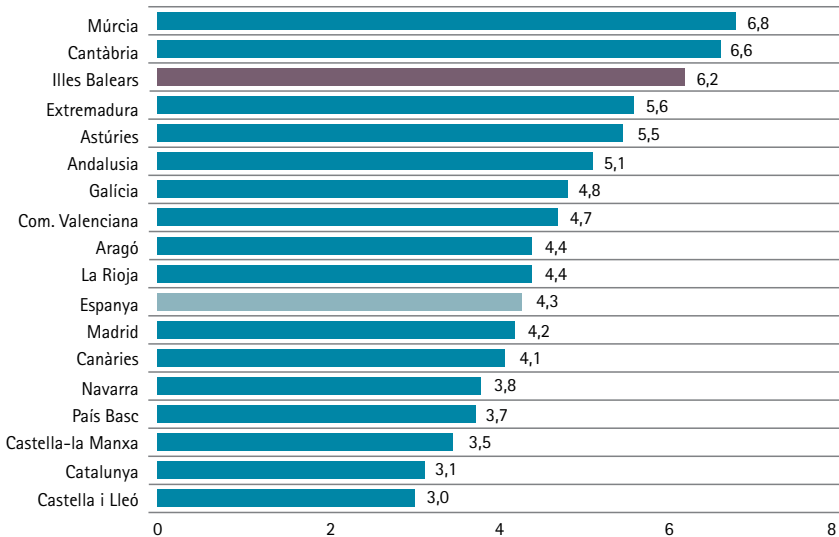
Font: Funcas

Gràfic I-1.20.
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB sector construcció a preus constants
per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.21.
Percentatge de variació anual 2019 del VAB sector construcció a preus constants
per comunitats autònomes

Font: Funcas

El creixement del terciari l'any 2019 ha estat d'un 1,7 % i està en tretzena posició en el conjunt de comunitats autònomes. En els tres períodes analitzats, el terciari balear té també un comportament menys expansiu en la fase precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. Així doncs, si durant el període 2001-2007 es va situar a la coa del creixement regional, en el període 2008-2013 va ocupar la cinquena posició i al llarg del període 2014-2019 ja ocupa la primera posició (vegeu el quadre I-1.10. i els gràfics de l'I-1.22. a l'I-1.25.).

Els serveis predominantment de mercat (sense administració pública i defensa, seguretat social obligatòria, educació, acti-

vitats sanitàries i serveis socials) a les Illes Balears presenten l'any 2019 un pes estructural en l'economia regional d'un 70,5 % i se situen en primera posició dins el conjunt regional. El creixement d'aquests serveis l'any 2019 ha estat d'un 1,6 % i queden a la coa en el conjunt de comunitats autònomes. En els tres períodes analitzats, aquest terciari balear presenta un comportament menys expansiu en la fase precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. Així doncs, si en el període 2001-2007 va estar a la coa del creixement regional, en el període 2008-2013 ja ocupa la sisena posició i al llarg de 2014-2019 ha ocupat la primera posició (vegeu el quadre I-1.11. i els gràfics de l'I-1.26. a l'I-1.29.).

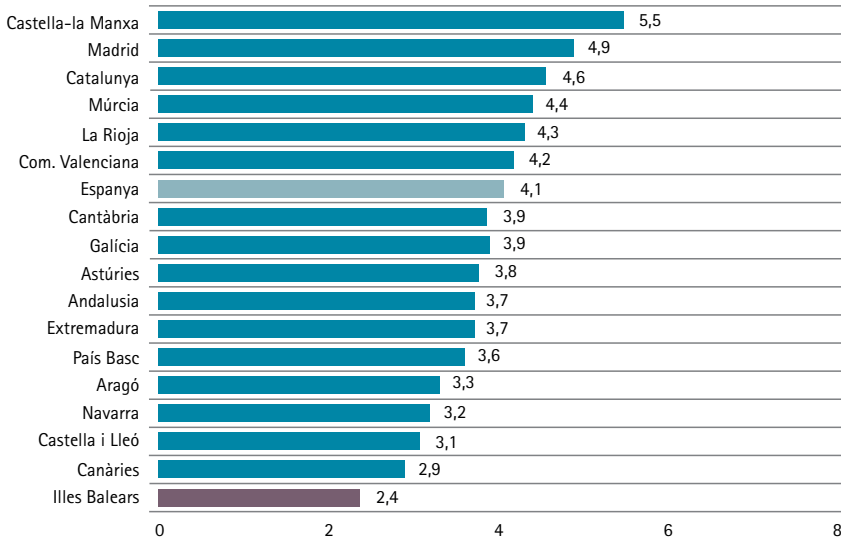
QUADRE I-1.10. VAB SECTOR SERVEIS A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre VAB serveis Espanya	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	13,3	74,5	3,7	0,1	2,1	2,5
Aragó	2,7	66,0	3,3	0,3	1,9	1,7
Astúries	1,8	71,5	3,8	0,4	1,4	1,5
Illes Balears	3,1	85,6	2,4	0,6	3,1	1,7
Canàries	4,4	85,7	2,9	0,1	2,4	1,9
Cantàbria	1,1	70,2	3,9	0,4	1,9	2,0
Castella i Lleó	4,4	68,0	3,1	0,1	1,7	1,2
Castella-la Manxa	2,9	63,7	5,5	0,6	1,8	1,8
Catalunya	18,9	74,1	4,6	0,3	2,6	2,5
Com. Valenciana	9,0	71,8	4,2	-0,4	2,3	2,3
Extremadura	1,6	69,2	3,7	0,8	1,6	1,6
Galícia	4,8	69,1	3,9	0,7	2,6	2,3
Madrid	21,8	84,3	4,9	0,7	3,0	2,5
Múrcia	2,4	69,5	4,4	0,2	2,4	2,3
Navarra	1,3	59,4	3,2	0,6	2,3	1,6
País Basc	5,4	67,7	3,6	0,7	2,4	2,1
La Rioja	0,6	60,7	4,3	0,3	2,1	1,9
Espanya	100,0	74,5	4,1	0,4	2,4	2,2

Font: Funcas

Gràfic I-1.22.

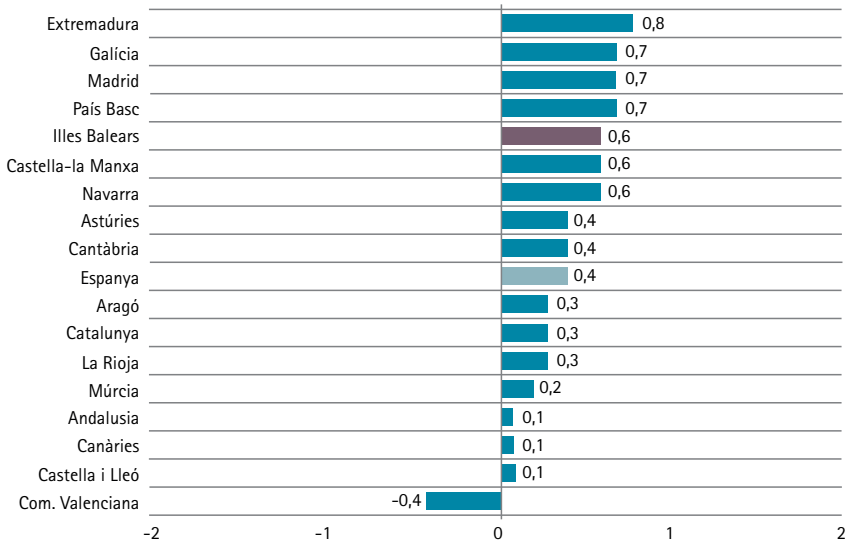
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector serveis a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.23.

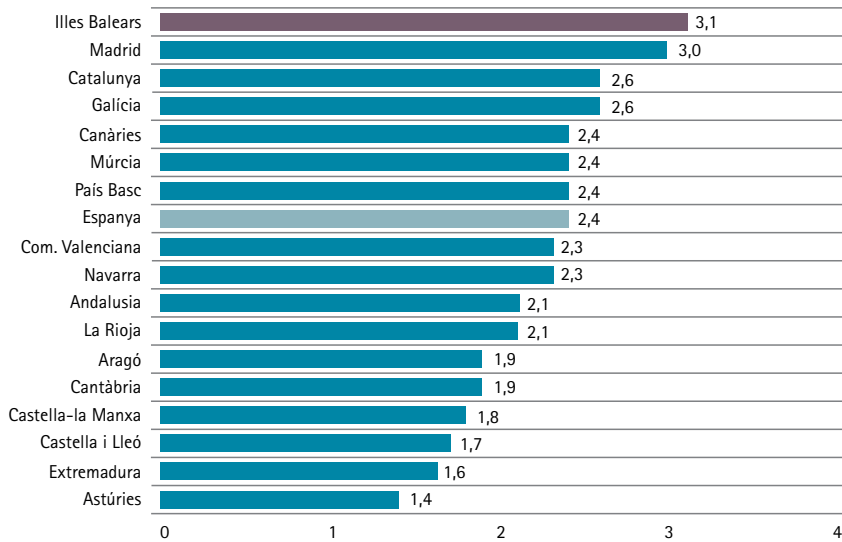
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector serveis a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.24.

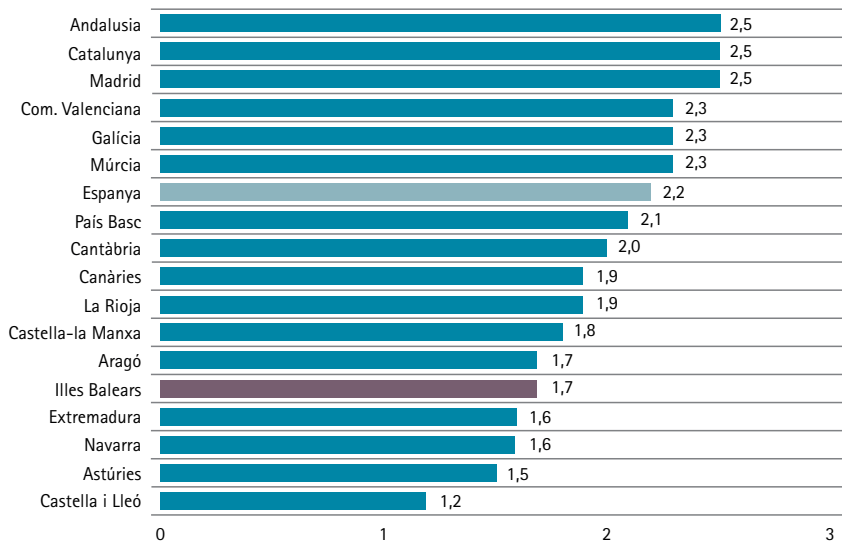
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB sector serveis a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.25.

Percentatge de variació anual 2019 del VAB sector serveis a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

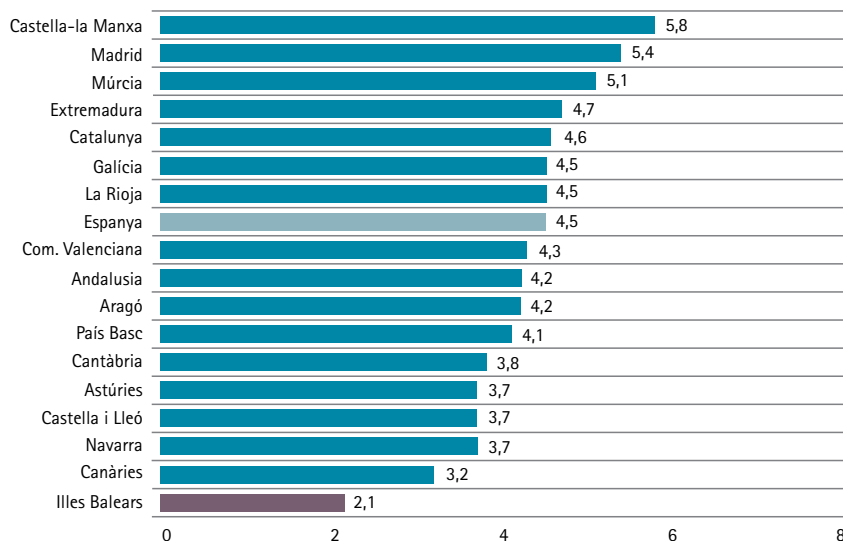
QUADRE I-1.11. VAB SECTOR SERVEIS PREDOMINANTMENT DE MERCAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre VAB serveis serv. mercat	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	12,3	52,6	4,2	-0,3	2,6	3,1
Aragó	2,6	47,0	4,2	0,2	2,3	2,1
Astúries	1,8	52,0	3,7	0,0	1,9	2,0
Illes Balears	3,4	70,5	2,1	0,4	3,5	1,6
Canàries	4,4	65,6	3,2	-0,1	2,7	1,7
Cantàbria	1,0	50,8	3,8	-0,1	2,1	1,8
Castella i Lleó	4,0	46,6	3,7	-0,1	2,3	1,8
Castella-la Manxa	2,6	43,0	5,8	0,5	2,4	2,3
Catalunya	19,7	58,6	4,6	-0,1	2,8	2,6
Com. Valenciana	9,0	54,5	4,3	-1,0	2,7	2,8
Extremadura	1,3	43,1	4,7	0,8	2,3	2,2
Galícia	4,6	50,5	4,5	0,7	3,2	2,6
Madrid	23,6	69,3	5,4	0,7	3,5	2,9
Múrcia	2,3	49,9	5,1	-0,1	2,9	2,7
Navarra	1,3	43,8	3,7	0,5	3,0	2,0
País Basc	5,4	50,5	4,1	0,4	2,8	2,3
La Rioja	0,6	43,4	4,5	-0,1	2,4	1,8
Espanya	100,0	56,5	4,5	0,1	2,9	2,6

Font: Funcas

Gràfic I-1.26.

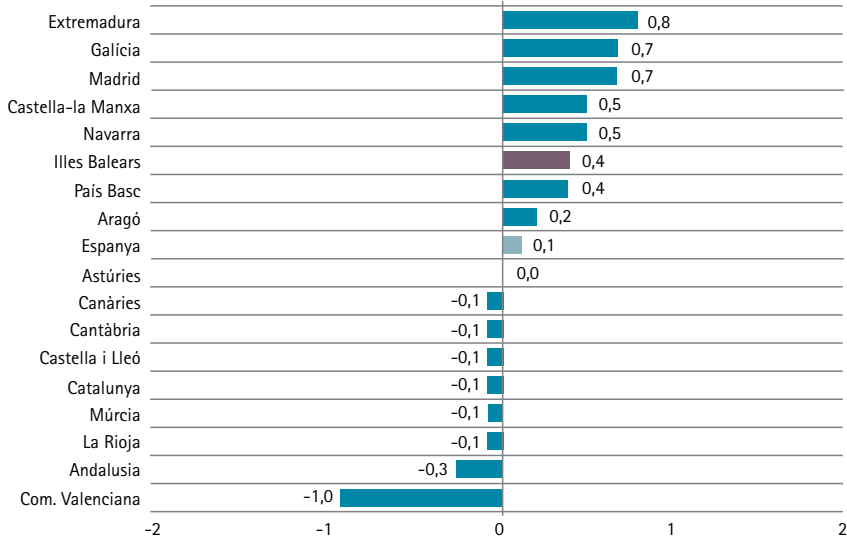
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector serveis predominantment de mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.27.

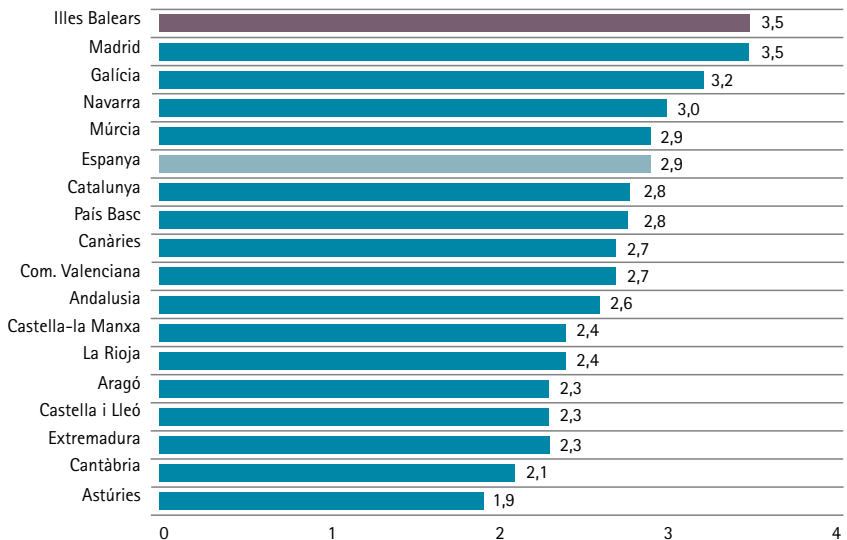
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector serveis predominantment de mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.28.

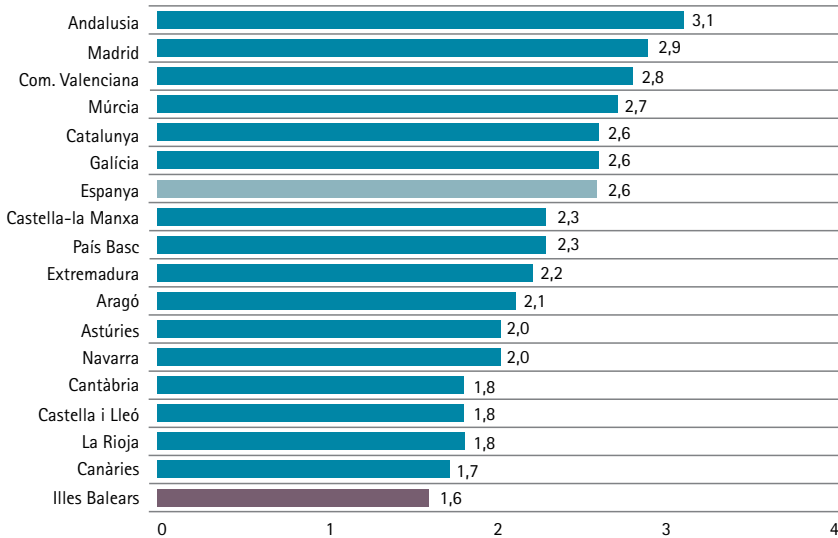
Percentatge de variació anual 2014-2019 del VAB sector serveis predominantment de mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.29.

Percentatge de variació anual 2019 del VAB sector serveis predominantment de mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Els serveis predominantment de no mercat (que inclouen només administració pública i defensa, seguretat social obligatòria, educació, activitats sanitàries i serveis socials) a les Illes Balears tenen l'any 2019 un pes estructural en l'economia regional d'un 15 %, el mateix pes que Madrid i se situen ambdues a la coa regional pel que fa al pes regional dels serveis públics. El creixement d'aquests serveis l'any 2019 ha estat d'un

2,3 % i queden en tercera posició en el conjunt de comunitats autònomes. En els tres períodes analitzats, aquest terciari balear presenta sempre un creixement per sobre de la mitjana regional. Així, en el període 2001-2007 varen estar en cinquena posició; en el període 2008-2013 es varen situar en quarta posició i al llarg del període 2014-2019 han ocupat la tercera posició (vegeu el quadre I-1.12 i els gràfics de l'I-1.30 a l'I-1.33).

QUADRE I-1.12. VAB SECTOR SERVEIS PREDOMINANTMENT DE NO MERCAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2019)

	% sobre VAB serveis no mercat	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Andalusia	16,2	21,8	2,4	1,1	0,9	0,9
Aragó	3,2	18,9	1,3	0,5	0,9	0,6
Astúries	2,1	19,5	4,0	1,3	0,2	0,1
Illes Balears	2,2	15,0	4,0	1,5	1,4	2,3

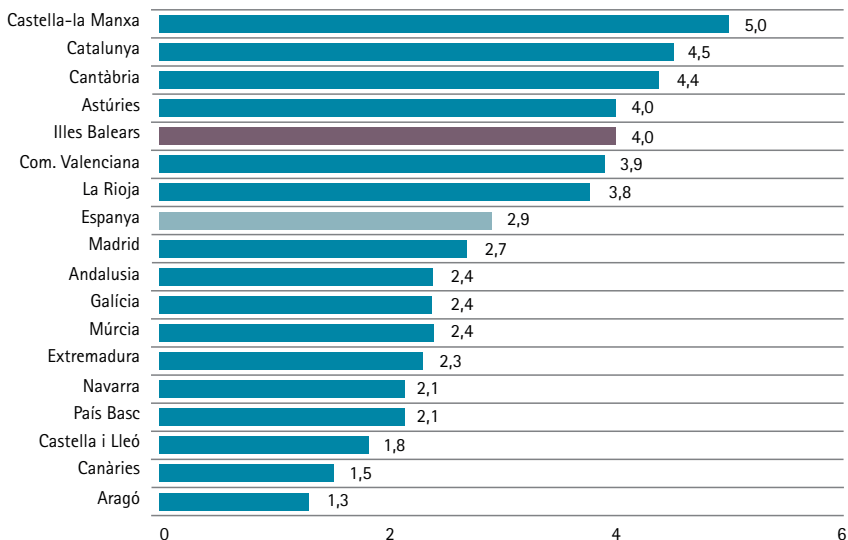
continua

	% sobre VAB serveis no mercat	% sobre VAB total regional	Mitjanes anuals			2019
			2001-2007	2008-2013	2014-2019	
Cantàbria	1,2	19,4	4,4	1,8	1,5	2,3
Castella i Lleó	5,8	21,3	1,8	0,6	0,4	-0,1
Castella-la Manxa	4,0	20,7	5,0	0,9	0,6	0,6
Catalunya	16,3	15,5	4,5	1,9	2,0	2,4
Com. Valenciana	9,0	17,4	3,9	1,5	1,2	0,8
Extremadura	2,4	26,1	2,3	0,9	0,5	0,4
Galícia	5,4	18,6	2,4	0,8	0,9	1,4
Madrid	16,1	15,0	2,7	0,9	0,9	0,7
Múrcia	2,8	19,6	2,4	1,1	1,2	1,1
Navarra	1,5	15,6	2,1	0,9	0,5	0,5
País Basc	5,7	17,2	2,1	1,9	1,1	1,5
La Rioja	0,7	17,2	3,8	1,3	1,3	2,1
Espanya	100,0	18,0	2,9	1,2	1,1	1,2

Font: Funcas

Gràfic I-1.30.

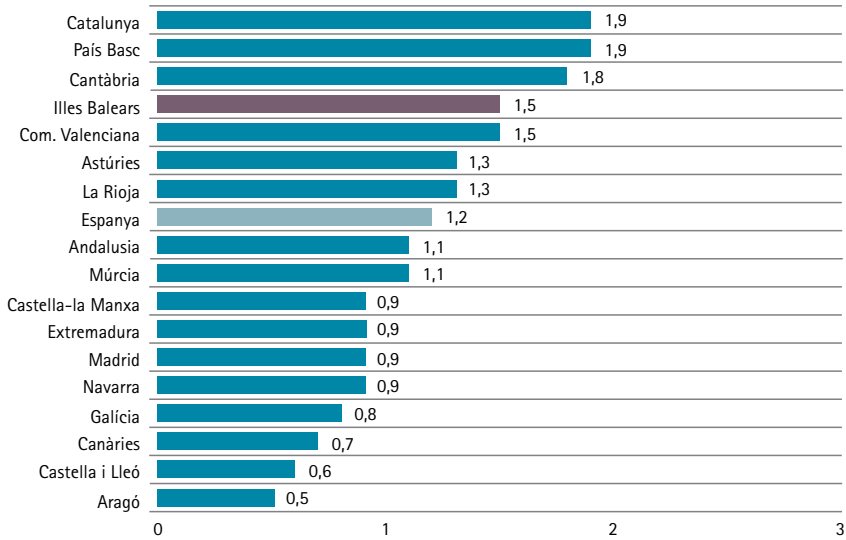
Percentatge de variació anual 2001-2007 del VAB sector serveis predominantment de no mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.31.

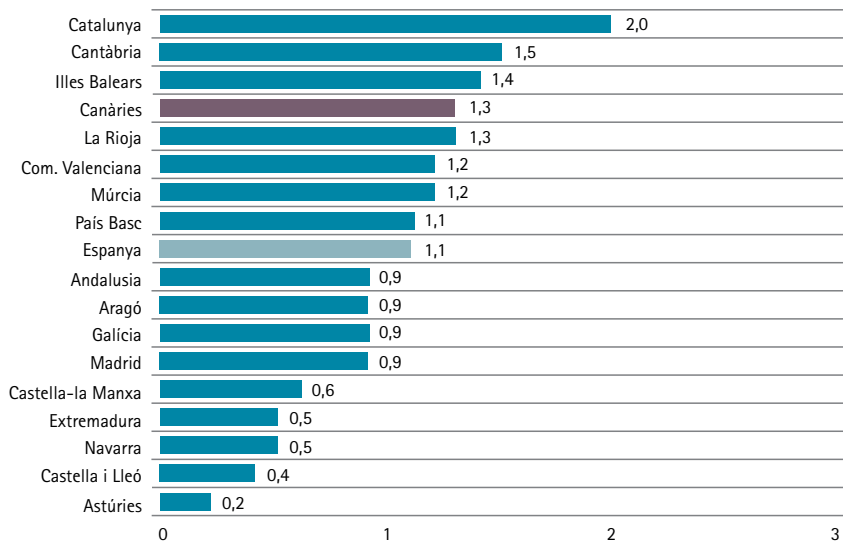
Percentatge de variació anual 2008-2013 del VAB sector serveis predominantment de no mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.32.

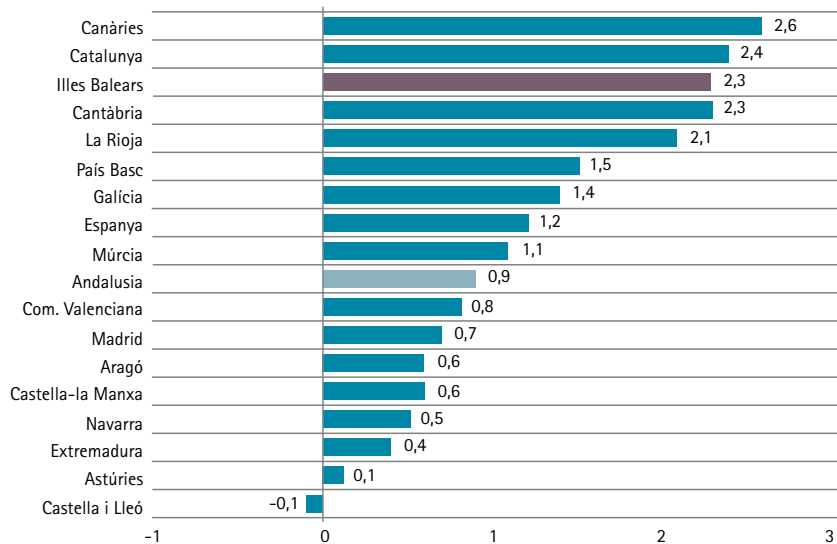
% variació anual 2014-2019 del VAB sector serveis predominantment de no mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.33.

% variació anual 2019 del VAB sector serveis predominantment de no mercat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

1.2.3. EL TEIXIT EMPRESARIAL BALEAR

A partir de les dades del DIRCE de l'INE, es comprova que l'any 2020 el nombre d'empreses a les Illes Balears ha augmentat en 1.310 (1,3%), amb un total de 100.022 empreses (6.687 empreses més que les que hi havia l'any 2008, amb un increment del 7,2%). Les quatre principals branques d'activitat pel nombre d'empreses són: comerç i reparacions, amb 15.884 empreses i una disminució de 502 empreses (-3,1%); activitats professionals, científiques i tècniques, amb 11.510 empreses i un augment de 230 empreses (2%); construcció d'edificis, amb 10.717 empreses i un descens de 101 empreses (-0,9%), i hostaleria, amb 10.679 empreses i un augment de 42 empreses (0,4%).

Respecte al 2008, totes les activitats fora dels serveis presenten creixement negatiu: indústria perd 664 empreses (-11,9%) i construcció en perd 3.068 (-15,1%), mentre que el conjunt dels serveis augmenten en 10.409 empreses (15,4%), i les més dinàmiques han estat: activitats immobiliàries, amb un augment de 3.560 empreses (94,3%); activitats administratives i serveis auxiliars, amb un augment de 3.499 empreses (68,9%), i educació, amb un augment de 976 empreses (65,7%). Per contra, decreixen comerç i reparacions, amb 3.454 empreses menys (-17,9%), i transport i emmagatzematge, amb 221 empreses menys (-4,6%) (vegeu el quadre I-1.13. i el requadre I-1.1.).

QUADRE I-1.13. NOMBRE D'EMPRESSES A LES ILLES BALEARS PER SECTORS, GRUPS I ACTIVITAT PRINCIPAL (CNAE09) (2008-2020)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% var. 2020/2019	% var. 2020/2008
Total	93.335	91.826	89.562	87.461	85.372	85.044	84.270	87.111	89.341	93.067	96.638	98.712	100.022	1,3	7,2
Indústria	5.488	5.564	5.080	4.739	4.604	4.551	4.408	4.413	4.420	4.580	4.877	4.893	4.834	-1,2	-11,9
Indústries extractives	70	68	64	57	57	56	51	53	50	57	61	55	52	-5,5	-25,7
Indústria manufacturera	4.999	4.911	4.557	4.244	4.119	4.044	3.913	3.920	3.938	4.067	4.381	4.515	4.451	-1,4	-11,0
Electricitat, gas, aigua i reciclatge	419	585	459	438	428	451	444	440	432	456	435	323	331	2,5	-21,0
Construcció	20.359	18.575	17.029	16.071	15.126	14.526	14.020	14.485	14.989	15.459	16.502	17.331	17.291	-0,2	-15,1
Construcció d'edificis	13.542	12.278	11.067	10.413	9.691	9.256	8.850	9.085	9.350	9.515	10.082	10.818	10.717	-0,9	-20,9
Enginyeria civil	436	461	433	410	378	298	270	271	259	263	287	248	231	-6,9	-47,0
Activitats de construcció especialitzada	6.381	5.836	5.529	5.248	5.057	4.972	4.900	5.129	5.380	5.681	6.133	6.265	6.343	1,2	-0,6
Serveis	67.488	67.687	67.453	66.651	65.642	65.967	65.842	68.213	69.932	73.028	75.259	76.488	77.897	1,8	15,4
Comerç i reparacions	19.338	18.958	18.345	17.626	17.338	17.075	16.632	16.672	16.527	16.565	16.442	16.386	15.884	-3,1	-17,9
Transport i emmagatzematge	4.830	4.759	4.616	4.469	4.383	4.251	4.139	4.132	4.170	4.294	4.435	4.356	4.609	5,8	-4,6
Hosteleria	10.371	10.394	10.072	9.962	9.912	9.903	9.796	9.840	9.910	10.393	10.771	10.637	10.679	0,4	3,0
Informació i comunicacions	1.143	1.178	1.229	1.223	1.255	1.244	1.283	1.403	1.423	1.466	1.549	1.542	1.515	-1,8	32,5
Activitats financeres i assegurances	1.720	1.737	1.760	1.702	1.695	1.707	1.602	1.627	1.723	1.762	1.778	1.737	1.765	1,6	2,6
Activitats immobiliàries	3.775	3.986	4.003	4.134	4.297	4.373	4.695	5.209	5.715	6.362	6.872	7.105	7.335	3,2	94,3
Activitats professionals, científiques i tècniques	10.311	10.203	10.239	9.713	9.256	9.498	9.211	9.602	9.894	10.355	10.823	11.280	11.510	2,0	11,6
Activitats administratives i serveis auxiliars	5.075	5.101	5.741	6.118	5.919	6.133	6.529	6.842	7.153	7.634	7.968	8.228	8.574	4,2	68,9
Educació	1.486	1.556	1.574	1.589	1.623	1.665	1.787	2.020	2.114	2.267	2.301	2.324	2.462	5,9	65,7
Activitats sanitàries i serveis socials	3.201	3.356	3.465	3.804	3.717	3.781	3.635	3.836	3.914	4.104	4.270	4.350	4.576	5,2	43,0
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.231	2.296	2.229	2.190	2.224	2.312	2.353	2.570	2.731	2.879	2.932	3.272	3.465	5,9	55,3
Altres serveis	4.007	4.163	4.180	4.121	4.023	4.025	4.180	4.460	4.658	4.947	5.118	5.271	5.523	4,8	37,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

1.3.

L'ANÀLISI DE LA DEMANDA DE LES ILLES BALEARS

El darrer informe de Funcas, «El balance económico regional (autonomías y provincias, años 2000 a 2010)», de Pablo Alcaide Guindo, va ser publicat el maig de 2012. Aquest era l'únic informe de referència a Espanya que permetia fer una anàlisi comparativa dels diferents components de la demanda final per comunitats autònomes i treure els comptes regionalitzats de les capacitats o les necessitats de finançament de les economies regionals. La col·lecció completa de les memòries del CES de les Illes Balears permet fer un seguiment acurat d'aquestes macro-magnituds de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2011 (la darrera memòria que es pot consultar en el web del CES).

Malauradament, aquesta anàlisi ja no es pot desenvolupar en el cas de les Illes Balears, en espera que l'Ibestat prengui les dades de la comptabilitat regional emmarcades dins el nou MIO-2014, i es pugui reprendre, així de bell nou, una anàlisi completa dels diferents components de la demanda final⁵.

L'únic component de la demanda final que sí que es pot continuar analitzant és el que fa referència a l'anàlisi sobre el saldo net exterior comercial a partir de les dades de duanes, que donen informació desglossada per a productes de les exportacions i

de les importacions. Aquesta anàlisi es pot consultar a totes les memòries del CES des de l'any 2001.

1.3.1. EL SALDO NET EXTERIOR⁶

En un exercici marcat per la pandèmia, el confinament i l'aturada de l'activitat a causa de la COVID-19, els efectes en l'economia de les Illes Balears van ser devastadors, especialment en l'activitat turística, i així es va reflectir en el comerç exterior balear.

D'una banda, les importacions van patir una reducció dràstica i en van fer retrocedir el nivell a valors de fa 20 anys. El descens, que ja s'havia iniciat lentament un any enrere, va ser del 37 %. Entre els principals motius van destacar l'escàs nombre de turistes, el descens de la despesa dels residents i l'augment del consum del producte local, que segueix en expansió.

D'una altra banda, les exportacions balears també van aguditzar la tendència negativa que ja havien iniciat el 2019. Concretament, el valor tendència anual —que corregeix l'estacionalitat— es va situar a nivells similars de 2009. En total, es van registrar 1.604 milions d'euros en exportacions, la qual cosa va suposar un 13 % menys que l'any anterior.

A conseqüència de la major reculada d'importacions que d'exportacions, es va produir una situació totalment anòmala en l'economia de l'arxipèlag: el saldo comercial va

5. Cal recordar que Miquel Alenyà, com a director de l'«Evolució econòmica de les Illes Balears» (sèrie completa que abasta des de l'any 1973 fins al 2000), ja elaborava una anàlisi dels diferents components de la demanda final d'acord amb la metodologia de la comptabilitat regional.

6. L'autora d'aquest apartat és Catalina Barceló Horrach. La base de dades es pot consultar a l'annex estadístic corresponent a aquest apartat: del quadre AI-1.1 al AI-1.4 i gràfics AI-1.1 i AI-1.2.

ser positiu. Això només s'havia aconseguit anteriorment —i per un breu període de temps— el 2009. El 2020 es va tancar amb un superàvit comercial per valor de 610 milions d'euros, el doble que el 2019. Si bé és cert que en una economia tan dependent de l'exterior com la nostra, aquesta balança comercial positiva hauria d'analitzar-se amb molta prudència, ja que dos terços de les partides exportades van correspondre a combustibles, plàstics i reparacions d'embarcacions o avions, que van distorsionar la producció del sector industrial balear i aquestes no es van reduir sobre la base de la crítica situació de l'arxipèlag.

De fet, el terç restant, que va correspondre a les partides industrials d'activitat insular i sí que van estar afectats per l'aturada dels nostres clients europeus, es va reduir un 22 %. El poc pes que va representar en el conjunt de les exportacions i el fort descens que va patir va demostrar la feblesa de la nostra indústria i hauria de fer-nos reflexionar com podem incentivar la supervivència d'aquest sector.

1.3.2. EXPORTACIONS⁷

La pandèmia va enfonsar l'activitat comercial internacional, que es va aturar

7. La informació estadística que s'analiza procedeix del CSC-Agència Tributària corresponent a la classificació «Origen/destino - Fiscal». És a dir, es té en compte la classificació relativa a la duana des d'on es fa l'operació (aquest és el criteri utilitzat pel Departament de Duanes, Ministeri d'Economia), i, si aquesta es desconeix, s'utilitzaria la classificació «Fiscal», que utilitza el codi de domicili fiscal de l'empresa per classificar l'operació.

A més, les estadístiques utilitzades per al 2020 no són definitives. És a dir, poden patir canvis en un futur. La qualificació definitiva és fins a desembre de 2019. Per tant, les conclusions d'aquest capítol exigeixen certa prudència per part del lector.

abruptament al març de 2020 i va afectar el món sencer. No obstant això, el 2019 ja es presagiaven els primers signes de canvi de cicle i es va observar una desacceleració gradual de les variables, i així es va explicar a la memòria anual de l'any anterior. Ningú no podia imaginar el desenllaç, el 2020, a causa de la COVID-19. Les exportacions de les Illes Balears van assolir els 1.604,2 milions d'euros. Van disminuir un 13 % respecte a l'any anterior, que, al seu torn, s'havia reduït un 4,6 %.

Es va viure un any històric en tots els sentits. L'aturada econòmica mundial va aguditzar el descens de les exportacions des de les Balears, que es va situar a nivells de 2009. Una situació ben diferent de la del 2017 i el 2018, quan en aquest mateix anuari parlàvem de xifres rècord d'exportació.

A Espanya, les exportacions es van reduir un 10,2 %. Encara sort que el primer trimestre de l'any va ser dinàmic, perquè en el segon la COVID-19 va suposar un xoc tan disruptiu que es van necessitar els dos darrers per recuperar-se i, finalment, acabar amb una reducció del 10,2 %. Es van assolir els 261.175 milions d'euros.

Si es tira la vista enrere, s'observa que el nivell de les exportacions en èpoques més dinàmiques rondava els 1.500 milions, mentre que en períodes de crisi es quedava entorn dels 800-900 milions. Si bé és cert que en els darrers anys algunes de les partides exportades més importants es van incrementar tant que alteraven el total.

De fet, en els darrers anys les partides de plàstics, combustibles i peces de vaixells o aeronaus, que estan més relacionats amb

el sector serveis i el turisme que amb la producció industrial, arriben a representar les dues terceres parts del total. Aquest percentatge és molt superior al d'anys en-rere i, per tant, altera a l'alça la xifra total i s'allunya de la mitjana analitzada. El 2020, malgrat patir una crisi sense precedents, la quantitat no es va ajustar a la comen-tada en èpoques de crisi precisament per aquestes partides distorsionadores.

Per partides, dues de cada tres van correspondre a productes no produïts a les illes, sinó importats prèviament i que anomenam «partides distorsionadores». Aquestes partides van alterar el resultat productiu perquè no es van produir a la comunitat, sinó que es van importar en la seva major part per després exportar-se.

Concretament, les exportacions més importants les van continuar copant partides distorsionadores com els plàstics (bòtils d'aigua, lleixiu i detergents, principalment), els combustibles, els productes químics orgànics (gas natural i uns altres) i les peces per reparar aeronaus i vaixells. El 2020, aquestes partides, que van sumar 1.061,9 milions d'euros, van representar el 66 % de les exportacions totals.

Durant l'any es va notar aquesta aturada econòmica i les exportacions distorsionadores van disminuir un 7,5 % (enfrent del -13,2 % de l'any anterior). Aquesta partida va reflectir el moviment del sector turístic a causa del flux de turistes arribats per via aèria i marítima i el continu moviment per carretera relacionat amb el proveïment de carburant dels vehicles, tant dels mateixos residents com dels turistes (lloguer de cotxes, taxis, transport públic o transport

col·lectiu privat). No obstant això, i a pesar que el 2020 va ser un any desastrós per al sector turístic, hi ha dues partides que van tenir un comportament anòmal: els plàstics i algunes reparacions en vaixells i avions, que curiosament van augmentar.

Específicament, les exportacions de plàstics (un 90 % va correspondre a bòtils d'aigua, lleixiu, detergent...) van continuar destacant pels seus desorbitats valors i pesos per a una economia insular com la nostra. Si bé és cert que el 2020 es van reduir un 19,8 %, aconseguint els 425,5 milions, van destacar per ser la partida més alta entre la resta de les partides exportadores. I, com en anys anteriors, el motiu d'assolir aquest import va continuar sent una incògnita. No obstant això, la resposta més probable és que es tracti d'una empresa que produeixi fora, tenguí el domicili fiscal a les Illes i per aquest motiu el seu còmput s'assigni a les Balears.

Les peces que es van emprar en les reparacions d'aeronaus, vaixells i les seves parts i que van comptar com a exportacions es van situar en segon lloc. En total, es van triplicar i es van assolir els 333,4 milions d'euros, una quantitat que va destacar respecte als tres anys anteriors i probablement es va tractar d'una operació aïllada.

Al llarg de l'any també van continuar sent normals les vendes de combustibles, que, englobades en les partides de combustibles minerals i d'avitallaments a tercers (sobretot a través de les aeronaus i embarcacions), van assolir els 211,6 milions d'euros. Es va convertir en la tercera partida distorsionadora més exportada, encara que sense aconseguir el dinamisme

de l'any anterior, ja que es va reduir un 44,8%. L'aturada del transport aeri i marítim es va reflectir en aquesta partida, igual que el confinament dels residents.

Finalment es van situar les exportacions de productes químics orgànics, com l'età, metà, propà i gas natural, essencials des del punt de vista industrial i comercial. El 2020 es van vendre a l'exterior 91,3 milions d'euros. No obstant això, es va reduir un 29,2% respecte al 2019 a causa de la inactivitat i el confinament del sector industrial i de serveis.

Per diferència, aquest terç restant d'exportacions, anomenat «exportacions productives», va sumar 542,3 milions d'euros. I com no podia ser d'una altra manera, va acusar els efectes de la pandèmia: es va reduir 151,9 milions respecte al 2019. Tots els grups exportats, exceptuant els minerals i la fusta, es van reduir. El desglossament per partides es va mantenir molt similar a anys anteriors. Les més importants van ser, principalment: vehicles automòbils; calçat; calderes i artefactes mecànics; olis per a higiene i cosmètica; fruites; gomes i resines alimentàries; sabons, i material elèctric.

En aquest grup d'exportacions, van destacar les de vehicles automòbils, amb més de 183,7 milions d'euros, la qual cosa va suposar una reculada del 16,5% respecte a l'any anterior. Són els cotxes de lloguer que surten de les illes en acabar la temporada. No obstant això, cada vegada hi ha més dubtes que es tracti d'una partida productiva, tant pel seu import aconseguit com per la mateixa definició de partida productiva. El 90% d'aquests cotxes em-

prats per empreses de lloguer es van vendre a França, Bèlgica, Alemanya i Itàlia.

El calçat, un producte consolidat en les exportacions de les Balears, va encapçalar el rànquing en situar-se en segona posició. Va exportar 73,7 milions d'euros, la qual cosa va significar una reducció del 12,8%. Es va tractar d'un producte d'alt valor afegit, amb un preu mitjà de 69 euros per quilo exportat. Entre Alemanya, Itàlia i Portugal van comprar fidelment el 38% del nostre calçat.

A continuació, es van situar les exportacions de calderes, màquines i aparells metàl·lics (40,4 milions d'euros), que s'estudien en el grup de màquines i material elèctric (que va ascendir a 61,7 milions). També es van reduir respecte a l'any anterior, un 10,6% en aquest cas. Aproximadament el 40% del total d'aquestes exportacions van correspondre a països europeus, en concret, els Països Baixos (19,9%) i Alemanya (19,0%).

Un altre producte d'alt valor afegit, i amb un preu mitjà similar al calçat, van ser els olis per a higiene i cosmètica, que es van situar com la quarta partida més important de les productives, amb 31,6 milions d'euros, encara que van patir una reducció del 22,4%. Van destacar les vendes als Països Baixos (7,4 milions), el Regne Unit (4,8 milions) i Hong Kong (3,5 milions), que van liderar les compres d'aquesta partida.

Les fruites es van posicionar en cinquè lloc. Es van exportar cítrics, melons i síndries per valor de 25,1 milions, enfront dels 21,9 milions del 2019. Això va suposar un decrement del 16,7%. El 85% de les frui-

tes, el van comprar empreses franceses (21 milions).

A continuació, es van situar gomes i resines alimentàries. Van aconseguir un nivell d'exportacions de 23,4 milions. El 30 % es van enviar a Dinamarca i el 21 % als EUA. De fet, va ser un dels productes que es va comportar més bé respecte al 2019, ja que només es va reduir un 1,4 %. Les fruites i les gomes es van analitzar conjuntament en el grup d'aliments, que van assolir els 64,4 milions i es van reduir un 19,3 % respecte al 2019.

Seguidament, i ocupant el setè lloc, es van exportar sabons i altres productes de neteja. Després de tres anys consecutius de creixements, van vendre productes per valor de 22,1 milions. Van disminuir un 24,6 % respecte al 2019. Aquest sector químic, que ha estat molt present en els darrers anys en el mercat europeu, va centrar les seves vendes a França (8,6 milions) i Alemanya (7,9 milions), que van continuar assumint la major part d'aquestes exportacions.

Les exportacions d'aparells i material elèctric es van situar en vuitena posició. Es van vendre a altres països 21,3 milions d'euros, la qual cosa va suposar una disminució del 50,7 % respecte a l'any anterior. Igual que les calderes, aquests productes s'analitzen en el grup de màquines i material elèctric. En concret, gairebé la meitat de les vendes es van concentrar a l'Amèrica Central, concretament a la República Dominicana (3,6 milions), Jamaica (3,4 milions) i Mèxic (2,8 milions), i una partida europea a Alemanya (3 milions).

Li van seguir, a més distància i ordenats de major a menor valor, els mobles (13,0 milions) i altres productes químics diversos (12,4 milions).

En resum, les exportacions d'aquests deu productes, que van representar el 82 % del total exportat, es van destinar en la seva majoria al mercat europeu. En total van sumar 441,9 milions d'euros, una quantitat un 20,2 % més moderada que la del 2019 (554,0 milions).

I per països, els de la zona euro constitueixen el mercat natural dels productes de les Balears. La majoria de les exportacions (incloent-hi les partides distorsionadores) es van continuar destinant a Europa: França (370 milions), Alemanya (221 milions), el Regne Unit (186 milions), els Països Baixos (142 milions) i Itàlia (119 milions).

1.3.3. IMPORTACIONS

La crisi de la pandèmia va fer massa en la demanda interna, que va enfonsar les importacions de les illes. A l'afeblit consum interior, s'hi va sumar l'escassa demanda de turistes i l'auge del producte local, la qual cosa va situar el nivell d'importacions a xifres de fa més de 20 anys. Concretament, a l'abril de 1999, quan la tendència anual de les importacions es va situar en els 992.000 euros, una dada similar a l'aconseguida al desembre de 2020 (963.000 euros).

De fet, aquestes xifres no són comparables amb les mitjanes dels darrers deu anys, quan en període de crisi se situaven en els 1.500 milions, enfront dels 2.200 milions

d'euros del període de bonança econòmica (2004-2007). Les xifres de 2020 es van quedar a 500 milions. Estem davant una crisi sense precedents en els darrers 20 anys.

En només un any les importacions van caure un 37 % respecte al 2019 i la quantitat total no va arribar a assolir els 1.000 milions d'euros, en concret es van importar productes per valor de 994 milions, enfront dels 1.574 milions de 2019.

Aquest total va estar alterat per algunes partides, que, com les exportacions, van ser els combustibles, que s'han analitzat a la partida de combustibles minerals (78,6 milions d'euros) i a la de productes químics orgànics en forma d'hidrocarburs (153,3 milions); les parts d'aeronaus i vaixells (77,4 milions), i els plàstics (86,6 milions). Aquestes partides, incloent-hi les no classificades, van sumar 400,8 milions d'euros, la meitat de la importada el 2019 (826,9 milions). De fet, aquesta reducció es va quantificar en un 51,5 % menys que l'any anterior.

Per diferència, les importacions productives de 2020 també es van reduir. Es van comprar productes per valor de 593,8 milions d'euros enfront dels 747,8 milions de 2019, la qual cosa va suposar un descens del 20,6 %. Entre les partides productives, van continuar destacant les compres de calderes i aparells metàl·lics, aliments carnis, joguets i articles d'esport, roba, mobles i calçat.

Per segon any consecutiu, les importacions de reactors, calderes i màquines i aparells mecànics, amb 65,9 milions d'euros, van

continuar liderant el rànquing. No obstant això, aquesta partida va patir la pandèmia i va registrar un descens del 17,1 %. Es van incloure, d'una banda, les importacions de reactors, turboreactors, turbopulsors i altres turbines de gas i, de l'altra, màquines d'aire condicionat, congeladors, campanes i bombes d'aire, entre altres. Per països, i en general, es van consolidar les compres d'Alemanya (15 milions), la Xina (7 milions) i Itàlia (7 milions d'euros).

La segona posició va ser per a les importacions de carn, amb 45,6 milions. Es van reduir un 19,3 % respecte al 2019, explicat pel feble comportament de la demanda interior. Per països, la majoria de les compres van procedir d'Alemanya (41 milions d'euros).

En tercer lloc, es van situar les importacions de joguets i altres articles per a l'esport o esbarjo, amb un valor de 40,5 milions d'euros. Va destacar el seu bon comportament, ja que les restriccions i els aforaments limitats als espais tancats van fomentar la demanda d'articles esportius. La seva demanda es va triplicar respecte al 2019. El 80 % de les compres van procedir de la Xina (32 milions).

Les importacions de peces de vestir i complements, excepte les de punt, van assolir els 33,1 milions d'euros, la qual cosa va suposar un 11,9 % més que el 2019. Això podria explicar-se per l'auge durant el confinament de compres en línia de roba i complements, ja que les botigues van estar tancades diversos mesos i posteriorment van obrir amb restriccions d'aforament i sense poder utilitzar l'emprovador. Per països, cal destacar que de la Xina es

van importar 14 milions d'euros, i d'Itàlia, 8 milions.

Les importacions de mobles es van situar en cinquena posició, amb un valor de 27,2 milions d'euros. Van disminuir un 19,0 % respecte al 2019. Les compres d'Itàlia (6 milions) i d'Alemanya (amb 6 milions) i la Xina (4 milions) van ser les més importants.

En sisè lloc hi ha el calçat: van passar de 35,2 milions el 2019 a 26,7 milions el 2020. Aquesta partida va disminuir un 24,0 % respecte a l'any anterior. De Portugal i d'Itàlia se'n van comprar 6 milions cadascun, i de Bèlgica, 5 milions.

Les importacions de màquines i material elèctric van sumar 26,4 milions. Es van reduir un 18,6 % respecte al 2019. Les compres es van repartir entre la Xina (6 milions), Alemanya (5 milions) i Itàlia (2 milions).

Finalment, les importacions de peces de vestir i complements de punt —partida que inclou des de vestits i altres peces de vestir fins a roba blanca i de parament per als allotjaments turístics i els uniformes de treball— també es va reduir. En aquest cas, un 29,7 %, fins a assolir els 23,4 milions. Les compres es van dur a terme a Itàlia (7 milions), Bèlgica (4 milions) i els Països Baixos (2 milions).

A més distància, i per sota dels 20 milions importats, es van situar les compres de peixos (19,9 milions) i olis essencials (18,7 milions). Les importacions d'aquests primers deu productes van cobrir el 55,2 % del valor total de les importacions sense tenir en compte les partides distorsionadores. En total, van assolir 327,5 milions d'euros.

1.3.4. SALDO COMERCIAL

A conseqüència de la major reculada d'importacions que d'exportacions, es va produir una situació totalment anòmala en l'economia de l'arxipèlag: el saldo comercial el 2020 va ser positiu. El superàvit comercial es va estimar en 610 milions d'euros, el triple que el 2019 (que va ser de 191 milions).

Aquest comportament va suposar una *rara avis* en el nostre comerç exterior, que sol registrar dèficits comercials a conseqüència de la insularitat, la població de la qual majoritàriament es proveeix de productes de fora, i de l'escassa producció industrial. Aquestes circumstàncies limiten el volum de les nostres exportacions, encara que en aquests darrers anys s'ha vist ajudada a pujar per les vendes de combustibles, plàstics i peces d'aeronaus i vaixells.

Resumint, es van exportar béns per valor de 1.604 milions d'euros, mentre que es van importar per valor de 994 milions. Així, va assolir un saldo exterior positiu de 610 milions, impulsat pel superàvit de les partides distorsionadores (661 milions), ja que les productives van registrar dèficit (-51 milions).

1.4.

LA INVERSIÓ ESTRANGERA

Les dades del registre d'inversions exteriors del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme permeten afirmar que la inversió

bruta estrangera sense entitats de tinença de valors estrangers (ETVE) per comunitats autònomes ha estat a les Illes Balears de 103,2 milions d'euros, amb una caiguda del 64 %, la qual cosa representa 183 milions d'euros menys (vegeu el quadre I-1.14.).

En canvi, en el conjunt de comunitats autònomes té lloc un decreixement del 0,8 %; s'arriba a 23.823,6 milions d'euros, amb una caiguda també de 183 milions d'euros, per la qual cosa les Balears perden 0,8 punt en la seva participació, que l'any 2020 és del 0,43 % (vegeu el quadre I-1.15.).

QUADRE I-1.14. INVERSIÓ BRUTA ESTRANGERA EN MILIONS D'EUROS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (SENSE ETVE) (2010-2020)

	Illes Balears		Espanya		% IB / Espanya
	Total	% variació	Total	% variació	
Total	3.361,8	-	218.926,4	-	1,5%
2010	179,6	-	12.609,7	-	1,4%
2011	439,7	144,8%	28.791,1	128,3%	1,5%
2012	296,9	-32,5%	14.449,9	-49,8%	2,1%
2013	790,1	166,2%	17.277,9	19,6%	4,6%
2014	291,6	-63,1%	20.647,5	19,5%	1,4%
2015	338,9	16,2%	24.802,9	20,1%	1,4%
2016	585,5	72,8%	26.173,6	5,5%	2,2%
2017	321,3	-45,1%	27.346,1	4,5%	1,2%
2018	118,2	-63,2%	46.827,6	71,2%	0,3%
2019	286,6	142,4%	24.006,9	-48,7%	1,2%
2020	103,2	-64,0%	23.823,6	-0,8%	0,4%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, Secretaria d'Estat de Comerç

QUADRE I-1.15. INVERSIÓ BRUTA ESTRANGERA EN MILIONS D'EUROS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (SENSE ETVE) (2019-2020)

	2019	% sobre total	2020	% sobre total	% variació 20/19
Espanya	24.006,9	100,0%	23.823,6	100,0%	-0,8%
Andalusia	853,9	3,6%	769,9	3,2%	-9,8%
Aragó	102,8	0,4%	22,8	0,1%	-77,9%
Cantàbria	5,9	0,0%	0,0	0,0%	-99,7%
Castella i Lleó	1.844,8	7,7%	56,1	0,2%	-97,0%
Castella-la Manxa	96,6	0,4%	60,0	0,3%	-37,9%
Catalunya	3.838,7	16,0%	2.966,8	12,5%	-22,7%
Ceuta i Melilla	2,6	0,0%	1,3	0,0%	-47,6%
Madrid (Com. de)	14.490,7	60,4%	17.910,4	75,2%	23,6%
Com. Valenciana	768,3	3,2%	324,3	1,4%	-57,8%

continua

	2018	% sobre total	2019	% sobre total	% de var. 19-18
Extremadura	23,0	0,1%	233,8	1,0%	918,1%
Galícia	723,0	3,0%	80,4	0,3%	-88,9%
Illes Balears	286,6	1,2%	103,2	0,4%	-64,0%
Canàries	185,0	0,8%	67,0	0,3%	-63,8%
La Rioja	26,8	0,1%	5,3	0,0%	-80,4%
Navarra (Com. Foral de)	125,1	0,5%	119,9	0,5%	-4,2%
País Basc	326,0	1,4%	857,8	3,6%	163,1%
Astúries	125,1	0,5%	48,9	0,2%	-60,9%
Múrcia (Regió de)	47,5	0,2%	181,6	0,8%	282,2%
Sense assignar	134,6	0,6%	14,0	0,1%	-89,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, Secretaria d'Estat de Comerç.

Les principals comunitats autònomes són Madrid (17.910.4 milions d'euros, amb el 75,2 % del total, dades que, en part, s'expliquen per l'efecte de centralitzar bona part de les seus socials de les grans empreses transnacionals i de les que estan subjectes a grans operacions d'adquisició o de presa de control) i Catalunya (2.966,9 milions d'euros, que en conjunt rep el 12,5 % de la inversió bruta estrangera assignada).

1.5.

ELS PREUS

La COVID-19 ha provocat una deflació generalitzada en el conjunt de comunitats autònomes, excepte en el cas de les Canàries. L'any 2020 la inflació interanual ha estat negativa, amb un -0,31 % a les Balears i amb un -0,34 % per al conjunt de l'economia espanyola. Per comunitats autònomes, les Balears són en la sisena

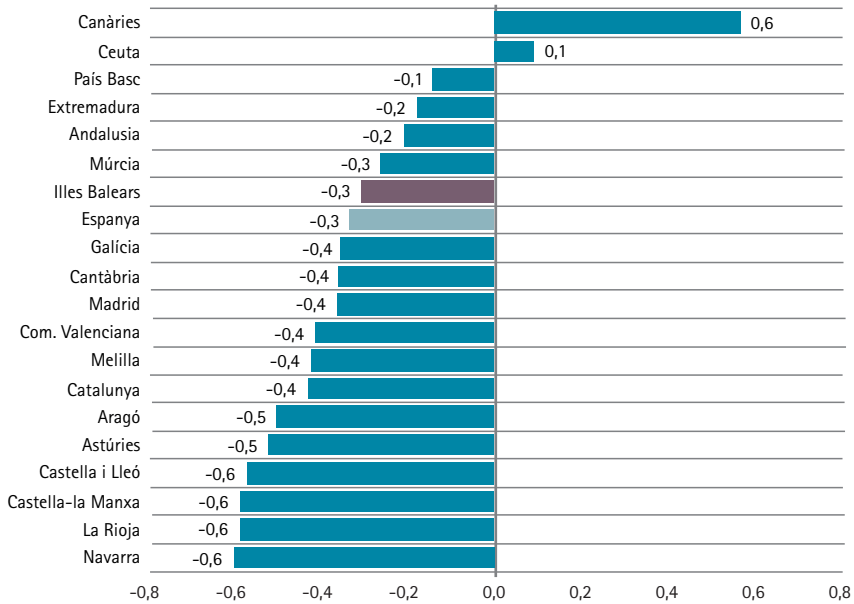
posició. Per sobre, a part de les Canàries, només hi ha el País Basc, Extremadura, Andalusia i Múrcia (vegeu el gràfic I-1.34.).

Per rúbriques, l'any 2020 la deflació a les Balears s'ha produït a transports (-3,1 %); habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles (-2,9 %), comunicacions (-1,1 %), i oci i cultura (-0,4 %). Per contra, les rúbriques més inflacionistes han estat aliments i begudes no alcohòliques (1,9 %); ensenyament (1,6 %); altres béns i serveis (1,4 %), i vestit i calçat (1,1 %), mentre que la resta d'activitats no arriben a l'1 % (vegeu el quadre I-1.16.).

Pel que fa a les taxes de creixement diferencial per rúbriques de l'IPC de les Balears respecte a l'IPC d'Espanya, destaquen com les més deflacionistes transports (-1,9 punts), i begudes alcohòliques i tabac i sanitat (-1,5 punts). En canvi, els creixements més elevats a les Balears es donen en ensenyament (1,9 punts), i restaurants i hotels (1,5 punts) (vegeu el gràfic I-1.35.).

Gràfic I-1.34.

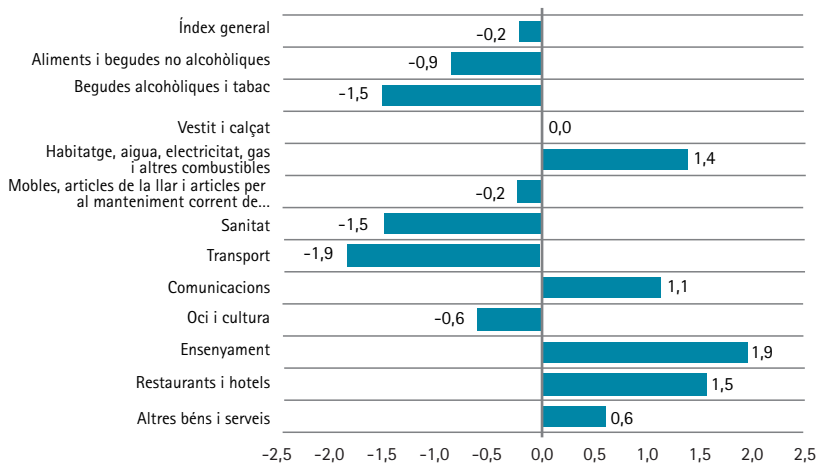
Taxa de creixement 2020/2019 de l'IPC per comunitats autònomes

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Gràfic I-1.35.

Diferència de la taxa de creixement de l'IPC d'Espanya i Balears per grups (2020) (base 2016)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

QUADRE I-1.16. ÍNDEX DE PREUS DE CONSUM (IPC) D'ESPANYA I BALEARS PER GRUPS (2019-2020) (BASE 2016)

	Espanya			Illes Balears			Diferència 2020 (Balears - Espanya)
	2019	2020	Taxa de creixement anual	2019	2020	Taxa de creixement anual	
Índex general	104,4	104,1	-0,3	104,1	103,8	-0,3	-0,2
Aliments i begudes no alcohòliques	104,0	106,4	2,4	103,6	105,5	1,9	-0,9
Begudes alcohòliques i tabac	104,3	104,8	0,6	102,9	103,3	0,4	-1,5
Vestit i calçat	102,3	103,3	1,0	102,2	103,3	1,1	0,0
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	104,8	101,1	-3,7	105,4	102,5	-2,9	1,4
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	100,3	100,7	0,4	99,8	100,5	0,7	-0,2
Sanitat	101,9	102,2	0,4	101,6	100,7	-0,9	-1,5
Transport	109,1	105,0	-4,1	106,2	103,1	-3,1	-1,9
Comunicacions	104,4	103,1	-1,2	105,3	104,2	-1,1	1,1
Oci i cultura	100,4	99,8	-0,6	99,6	99,2	-0,4	-0,6
Ensenyament	102,7	103,3	0,6	103,6	105,2	1,6	1,9
Restaurants i hotels	105,9	107,0	1,2	107,9	108,6	0,7	1,5
Altres béns i serveis	103,2	104,7	1,5	103,9	105,3	1,4	0,6

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

1.6.

L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA PER CÀPITA I LA RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER COMUNITATS AUTÒNOMES

En aquest apartat s'analitza la posició relativa de les Balears en termes de renda per càpita i renda familiar disponible respecte a la resta de comunitats autònomes, a partir de la informació de Funcas, INE i de l'estudi dirigit per Àlex Costa⁸.

1.6.1. LA POSICIÓ RELATIVA DE LES BALEARS EN TEMES DE RENDA PER CÀPITA PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Segons Funcas, l'evolució (en base 100 Espanya) de la renda real per càpita de les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2021 ha estat la més regressiva en el conjunt de comunitats autònomes, ja que ha passat de la segona posició relativa (125) l'any 2000 a la dotzena posició (87,8) l'any 2020, amb una pèrdua de 37,2 punts del seu nivell relatiu, la qual se situa molt per sobre de la pèrdua del nivell relatiu de les Canàries (-23,9 punts), que és la segona comunitat autònoma per pèrdua relativa. També cal destacar que, mentre que l'any 2015 les Balears encara es mantenien

8. COSTA, Àlex *et al.* (2021) «El coste de la vida en las comunidades autónomas, áreas urbanas y ciudades de España». IERMB *Working Paper in Economics*, núm. 20.01. Nova versió, febrer de 2021.

per sobre (1,6 punts) del nivell 100 Espanya, l'any 2020 ja se situa per sota (-12,2

punts) de la mitjana espanyola (vegeu els quadres I-1.17 i I-1.18).

QUADRE I-1.17. PIB PER CAPITA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (ESPANYA = 100) (2000-2021)

	2000	2005	2010	2015	2019	Previsió 2020	Previsió 2021
Andalusia	76,2	78,0	75,7	74,6	75,0	75,2	75,6
Aragó	110,2	111,5	109,3	110,7	111,1	114,9	113,0
Astúries	88,9	93,6	91,7	94,2	94,2	96,1	95,0
Illes Balears	125,0	108,9	105,9	101,6	99,0	87,8	91,2
Canàries	98,9	92,7	86,3	83,0	80,9	75,0	76,4
Cantàbria	98,9	99,3	94,5	95,2	95,8	99,5	98,1
Castella i Lleó	92,2	94,6	93,7	96,5	97,8	101,1	100,1
Castella-la Manxa	79,0	82,3	80,4	81,5	83,1	86,8	85,7
Catalunya	120,2	117,9	117,1	118,0	116,1	114,5	115,2
Com. Valenciana	96,5	93,1	88,1	88,8	88,8	90,5	89,5
Extremadura	64,3	68,1	71,5	72,1	73,4	77,3	75,9
Galícia	78,3	83,4	88,9	90,1	91,3	92,1	92,1
Madrid	129,1	127,8	134,0	133,2	133,2	130,7	131,4
Múrcia	83,8	81,5	83,2	82,5	81,2	84,5	82,2
Navarra	121,9	121,7	122,9	122,2	121,2	124,0	122,5
País Basc	119,9	123,0	128,7	129,4	128,5	130,7	130,3
La Rioja	111,5	109,6	108,2	110,3	106,8	110,3	107,8
Espanya	100	100	100	100	100	100	100

Font: Funcas

QUADRE I-1.18. PIB PER CAPITA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2021)

	Mitjanes anuals			2018	2019	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2020	2021
Andalusia	2,2	-2,5	2,4	2,7	1,6	-11,0	6,5
Aragó	2,1	-1,7	2,2	2,6	0,8	-8,2	4,2
Astúries	3,0	-1,9	2,2	2,1	1,6	-9,5	4,8
Illes Balears	-0,7	-2,3	2,0	1,4	-0,2	-21,3	10,1
Canàries	0,4	-2,6	1,5	1,1	0,2	-17,7	8,1
Cantàbria	1,8	-2,3	2,3	2,1	1,3	-7,8	4,5
Castella i Lleó	2,3	-1,4	2,5	3,6	1,2	-8,3	4,9
Castella-la Manxa	2,6	-1,9	2,5	3,5	1,0	-7,3	4,6
Catalunya	1,5	-1,9	2,3	1,3	0,5	-12,5	6,6
Com. Valenciana	1,0	-2,4	2,6	1,7	1,0	-9,6	4,9
Extremadura	3,0	-1,0	2,5	2,4	1,8	-6,5	4,1

continua

	Mitjanes anuals			2018	2019	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2020	2021
	Galícia	3,3	-1,2			2,7	2,2
Madrid	1,8	-1,2	2,4	1,7	1,1	-12,9	6,5
Múrcia	1,3	-2,0	2,7	-0,1	1,2	-7,6	3,0
Navarra	1,8	-1,6	2,2	1,0	1,5	-9,2	4,7
País Basc	2,4	-1,2	2,3	1,8	1,4	-9,8	5,7
La Rioja	1,7	-1,8	1,9	1,8	0,9	-8,3	3,6
Espanya	1,8	-1,8	2,4	2,0	1,1	-11,3	6,0

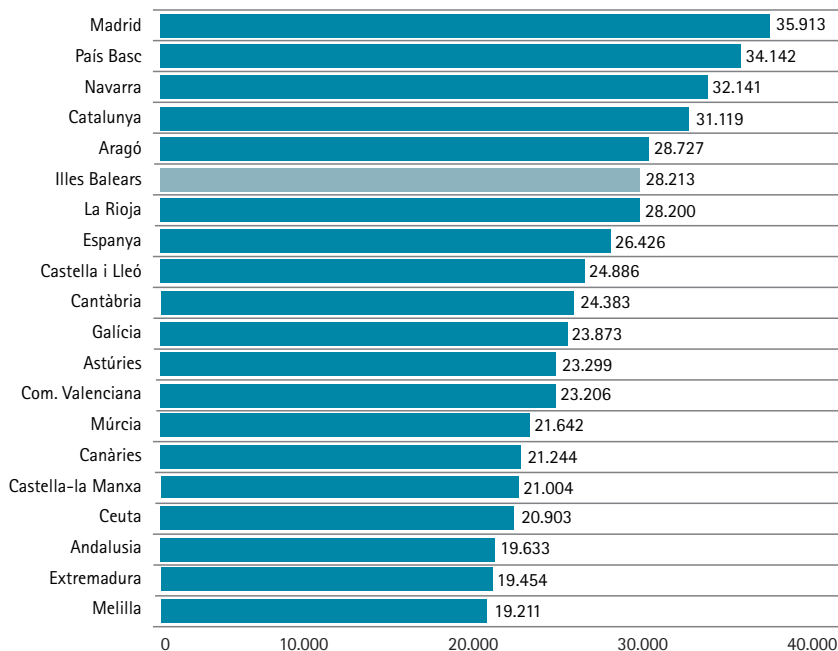
Font: Funcas

Aquestes dades de Funcas contrasten amb les estimacions de l'INE. De fet, les estimacions de l'INE per a l'any 2019 encara donen a les Balears un nivell del 6,8 % superior a la

renda per capita espanyola, que es va estimar en 26.426 euros per habitant, inferiors als 28.213 euros per habitant estimats per a les Balears (vegeu el gràfic I-1.36).

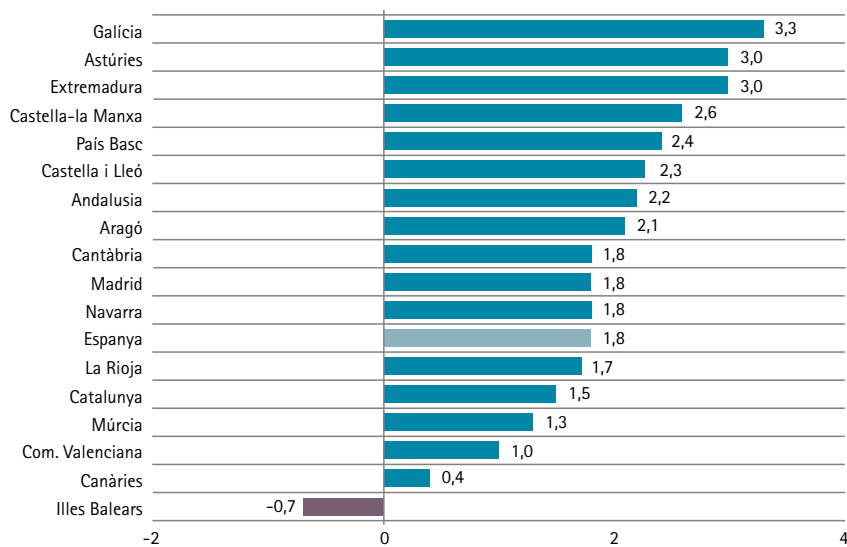
Gràfic I-1.36.

PIB per capita en euros per comunitats autònomes (2019)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE
2019*: Estimació avançament

Gràfic I-1.37.
Percentatge de variació anual 2001-2007 del PIB per capita a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

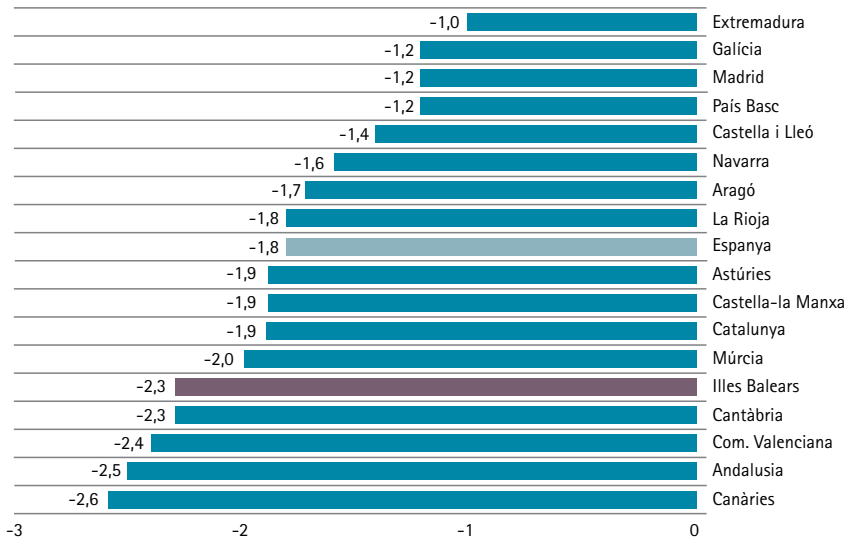
Aquesta pèrdua persistent de renda per capita per part de les Balears, segons les dades de Funcas i també les que es poden obtenir de l'INE des de l'any 2000, és, sense cap mena de dubte, un dels fets més rellevants de la història econòmica de les Balears dels darrers cinquanta anys, fet que ja va emfatitzar el Pla de Ciència, Tecnologia, Innovació i Emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017 del Govern de les Illes Balears, que posà la data d'inici d'aquesta pèrdua relativa de renda per capita en l'any 1985⁹.

Igual que amb l'evolució del VAB que s'ha observat a l'apartat 1.2.2, es pot

comprovar que l'evolució del PIB per capita presenta un pitjor comportament en la fase precrisi 2000-2007 (darrera posició) que en la fase de crisi 2008-2013 (tretzena posició); però, a diferència del VAB, que millora en la fase de recuperació (2014-2019), el PIB per capita no ho fa, i en aquesta fase se situa en la quinzena posició, només per sobre de les Canàries i la Rioja. La previsió per al 2020 és que es torni a situar en la darrera posició pel que fa al seu creixement, i, per tant, se situa com la comunitat autònoma més afectada per la crisi de la COVID-19, tot i que també és la que presenta el millor repunt per a l'any 2021 i se situa en primer lloc (vegeu els gràfics de l'I-1.37 a l'I-1.41).

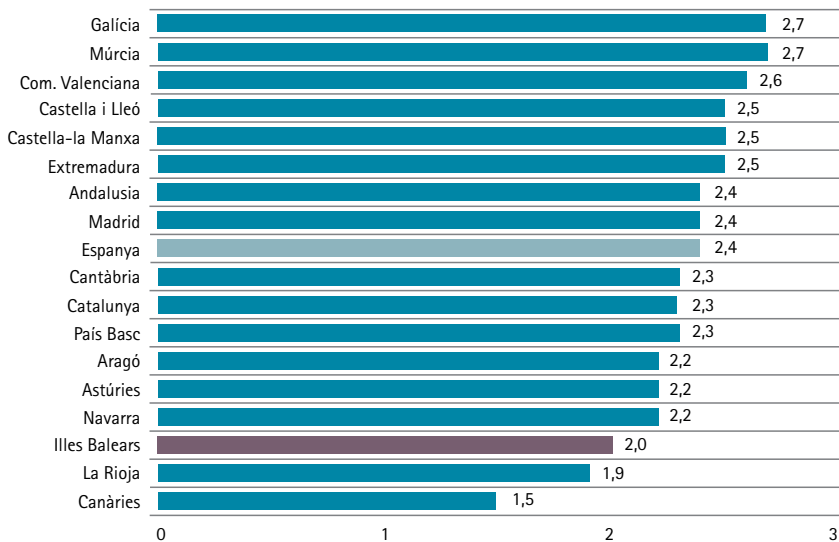
9. Vegeu el gràfic I-1.37 de l'edició de la memòria del CÉS 2017, pàg. 46.

Gràfic I-1.38.
Percentatge de variació anual 2008-2013 del PIB per capita a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

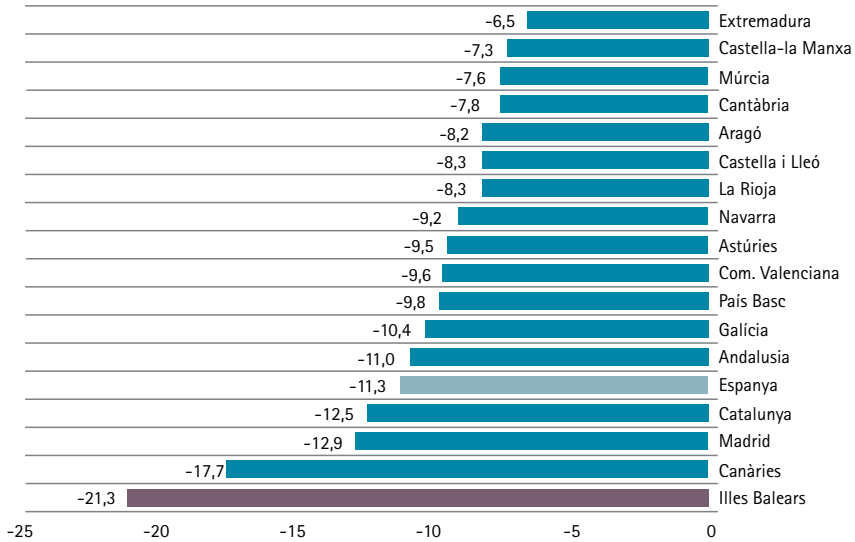
Gràfic I-1.39.
Percentatge de variació anual 2014-2019 del PIB per capita a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.40.

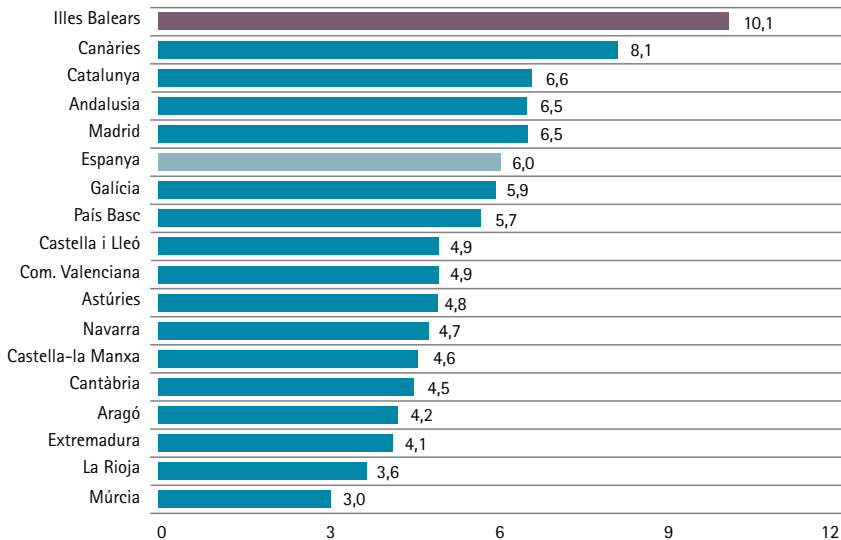
Previsió del percentatge de variació anual 2020 del PIB per capita a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.41.

Previsió del percentatge de variació anual 2021 del PIB per capita a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

1.6.2. L'EVOLUCIÓ DELS FACTORS DETERMINANTS DE L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA REAL PER CÀPITA: LA PRODUCTIVITAT I LA TAXA D'ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ

El creixement de la renda real per càpita es pot explicar pel comportament de dues variables: la productivitat, que fa referència a la renda o el PIB generat per ocupat i que recull el component del progrés tècnic, i la taxa d'ocupació de la població regional¹⁰, que fa referència a la dinàmica demogràfica i laboral.

En relació amb les variables explicatives d'aquest comportament tan negatiu de la renda per càpita, i pel que fa a la productivitat

del treball, la seva dinàmica és totalment contracíclica, ja que, al llarg del primer període de creixement abans de la Gran Recesió, la comunitat de les Balears es queda a la penúltima posició, al darrere de Múrcia, del creixement regional de la productivitat del treball; en el segon període de crisi se situa en quarta posició (per sobre del creixement regional del conjunt de comunitats autònomes), i en el tercer període de recuperació (2014-2019) se situa en sisena posició. L'any 2020, per culpa de la COVID-19, cau a la darrera posició, i la previsió per al 2021 és que se situï en la primera posició, reflectint l'embranchada de la millor recuperació per comunitat autònoma (vegeu el quadre I-1.19. i els gràfics de l'I-1.42. a l'I-1.46.).

QUADRE I-1.19. PRODUCTIVITAT PER OCUPAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2021)

	Mitjanes anuals			2018	2019	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2020	2021
	Andalusia	-0,5	1,4			0,1	0,1
Aragó	0,7	1,4	0,0	0,5	-0,8	-4,2	1,9
Astúries	0,3	1,1	0,1	-0,7	-0,8	-7,7	2,0
Illes Balears	-1,5	1,8	0,6	0,0	-1,0	-11,3	3,9
Canàries	-1,3	1,7	-0,2	-0,5	-0,5	-9,4	3,5
Cantàbria	-0,2	1,2	0,7	0,1	-0,6	-3,3	0,8
Castella i Lleó	0,5	1,5	0,3	1,4	-0,4	-5,4	2,2
Castella-la Manxa	1,0	2,3	0,3	1,2	-0,1	-3,2	1,0
Catalunya	0,4	1,6	0,3	-0,2	-0,7	-8,0	3,2
Com. Valenciana	-0,2	1,8	0,2	-0,2	-0,8	-5,3	1,7
Extremadura	1,0	1,8	-0,1	0,6	-0,8	-3,7	1,5
Galícia	0,3	1,9	1,0	0,6	0,1	-8,0	2,8
Madrid	0,0	1,3	0,7	0,2	0,1	-9,4	3,6

continua

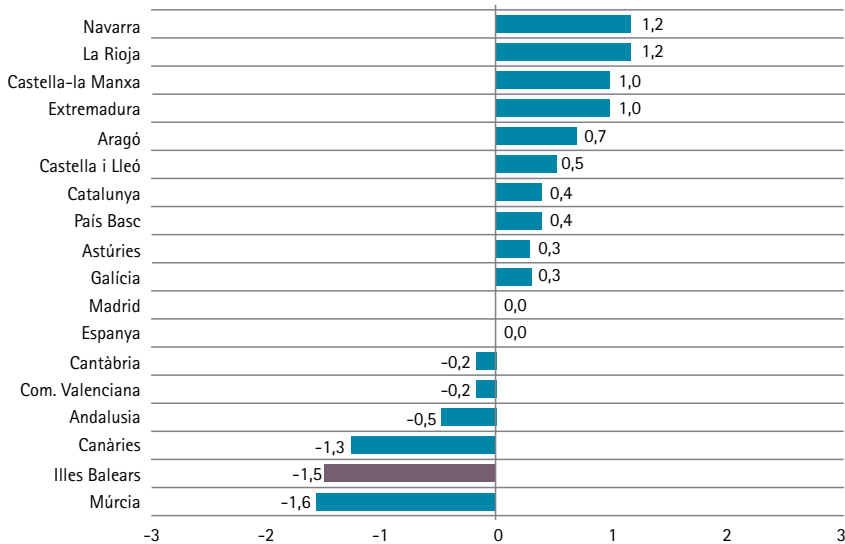
10. Cal tenir en compte que: PIB / població = PIB / ocupats x ocupats / població; essent: PIB / ocupats la productivitat del treball, i ocupats / població, la taxa d'ocupació de la població resident.

	Mitjanes anuals			2018	2019	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2020	2021
Múrcia	-1,6	1,3	0,7	-1,1	0,4	-4,7	2,4
Navarra	1,2	1,9	0,5	-0,2	0,2	-4,2	1,6
País Basc	0,4	1,3	0,8	0,5	0,2	-6,2	3,1
La Rioja	1,2	1,0	0,1	-0,1	-0,2	-5,2	2,0
Espanya	0,0	1,6	0,4	0,1	-0,3	-7,0	2,6

Font: Funcas

Gràfic I-1.42.

Percentatge de variació anual 2001-2007 de la productivitat per ocupat a preus constants per comunitats autònomes

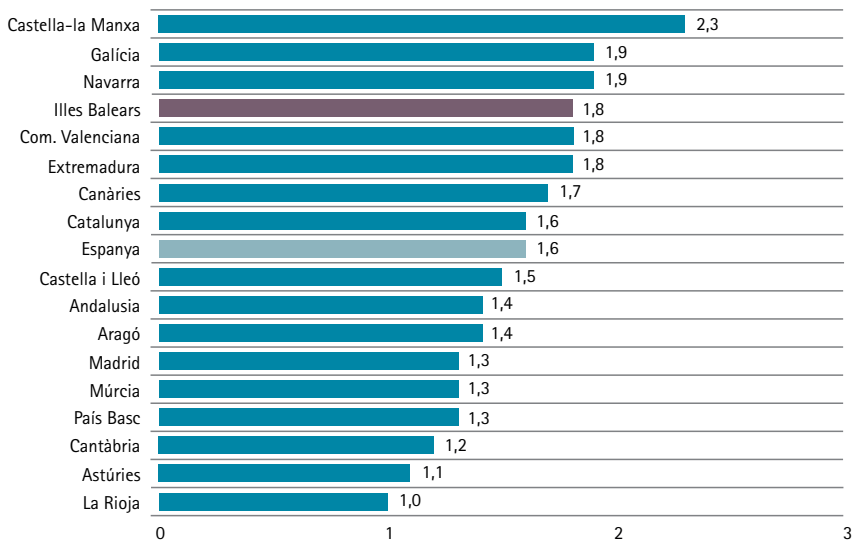
Font: Funcas

Pel que fa a la dinàmica seguida per la taxa d'ocupació de la població resident —l'altra variable explicativa del comportament de la renda per capita que expressa la dinàmica poblacional i de la capacitat del mercat de treball per absorbir aquests creixements demogràfics—, es produeix el comportament següent al llarg d'aquests tres períodes analitzats: en el primer període, les

Balears van quedar situades en la quinzena posició; en el segon període, en catorzena posició; en el tercer període i l'any 2000 s'ha situat en la darrera posició, i per a l'any 2021 es col·loca en la primera posició, igualment que fa amb la productivitat de resultes de la forta recuperació de la COVID-19 (vegeu el quadre I-1.20. i els gràfics de l'I-1.47. a l'I-1.51.).

Gràfic I-1.43.

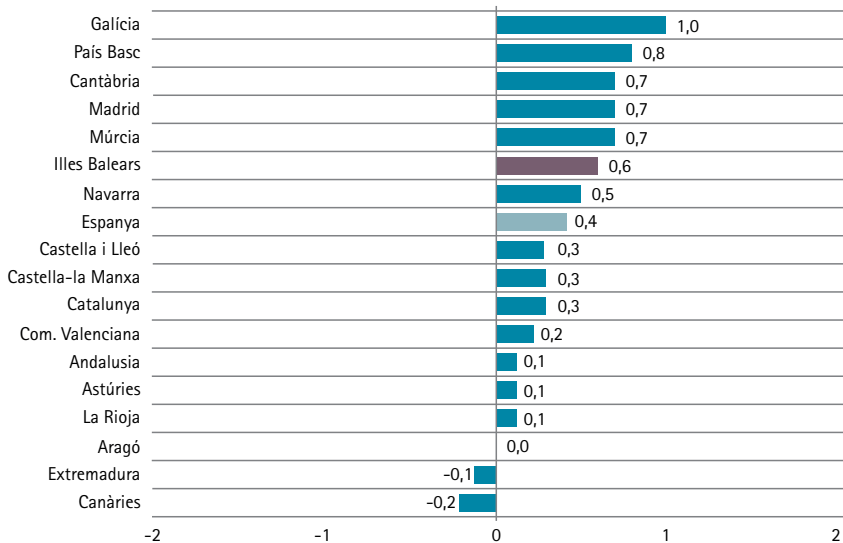
Percentatge de variació anual 2008-2013 de la productivitat per ocupat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.44.

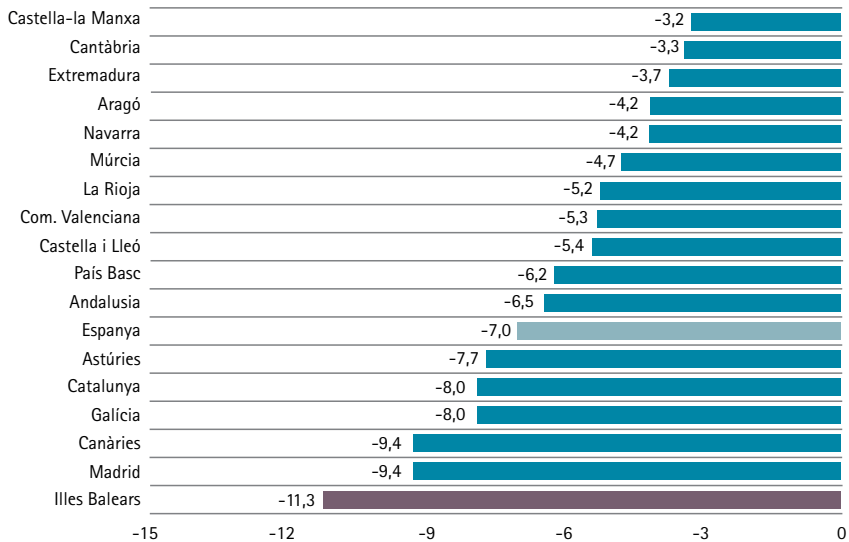
Percentatge de variació anual 2014-2019 de la productivitat per ocupat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.45.

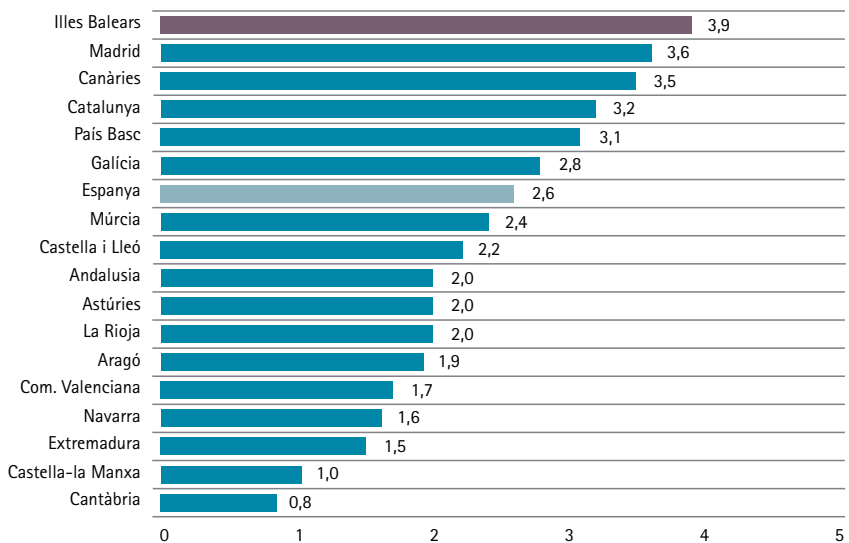
Previsió del percentatge de variació anual 2020 de la productivitat per ocupat a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.46.

Previsió del percentatge de variació anual 2021 de la productivitat per ocupat a preus constants per comunitats autònomes

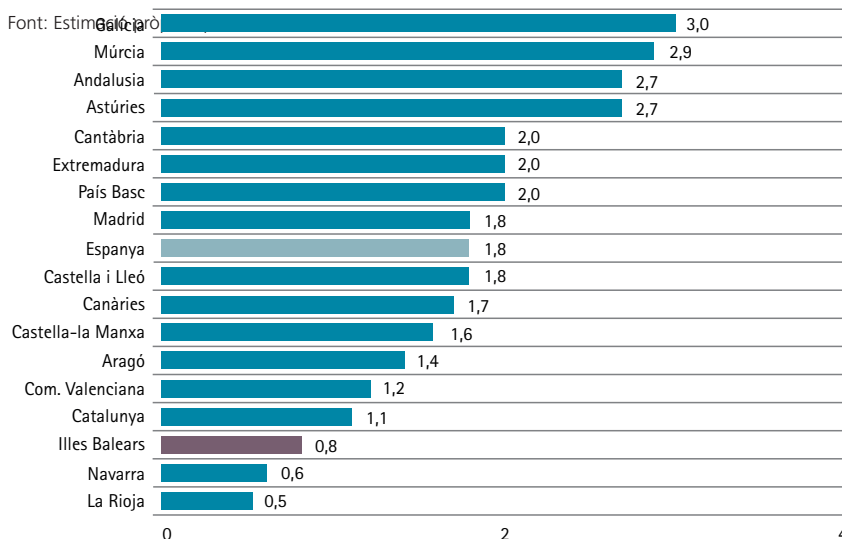

Font: Funcas

QUADRE I-1.20. TAXA D'OCCUPACIÓ DE LA POBLACIÓ RESIDENT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (PERCENTATGE DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2021)							
	Mitjanes anuals			2018	2019	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2020	2021
Andalusia	2,7	-3,9	2,3	2,6	1,6	-4,5	4,5
Aragó	1,4	-3,1	2,2	2,1	1,6	-4,0	2,3
Astúries	2,7	-3,0	2,1	2,8	2,4	-1,8	2,8
Illes Balears	0,8	-4,1	1,4	1,4	0,8	-10,0	6,2
Canàries	1,7	-4,3	1,7	1,6	0,7	-8,3	4,6
Cantàbria	2,0	-3,5	1,6	2,0	1,9	-4,5	3,7
Castella i Lleó	1,8	-2,9	2,2	2,2	1,6	-2,9	2,7
Castella-la Manxa	1,6	-4,2	2,2	2,3	1,1	-4,1	3,6
Catalunya	1,1	-3,5	2,0	1,5	1,2	-4,5	3,4
Com. Valenciana	1,2	-4,2	2,4	1,9	1,8	-4,3	3,2
Extremadura	2,0	-2,8	2,6	1,8	2,6	-2,8	2,6
Galícia	3,0	-3,1	1,7	1,6	1,7	-2,4	3,1
Madrid	1,8	-2,5	1,7	1,5	1,0	-3,5	2,9
Múrcia	2,9	-3,3	2,0	1,0	0,8	-2,9	0,6
Navarra	0,6	-3,5	1,7	1,2	1,3	-5,0	3,1
País Basc	2,0	-2,5	1,5	1,3	1,2	-3,6	2,6
La Rioja	0,5	-2,8	1,8	1,9	1,1	-3,1	1,6
Espanya	1,8	-3,4	2,0	1,9	1,4	-4,3	3,4

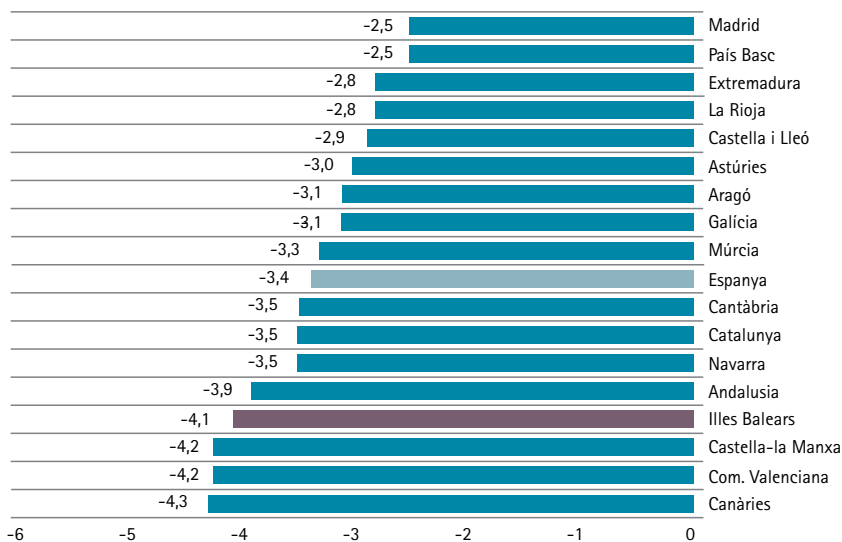
Font: Funcas

Gràfic I-1.47.
Percentatge de variació anual 2001-2007 de la taxa d'ocupació de la població resident per comunitats autònomes

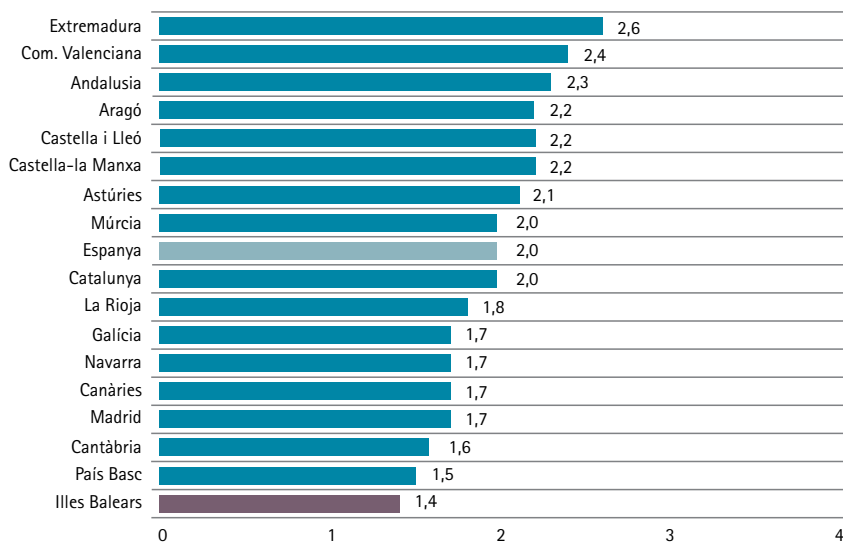
Font: Funcas

Gràfic I-1.48.
Percentatge de variació anual 2008-2013 de la taxa d'ocupació de la població resident per comunitats autònomes

Font: Funcas

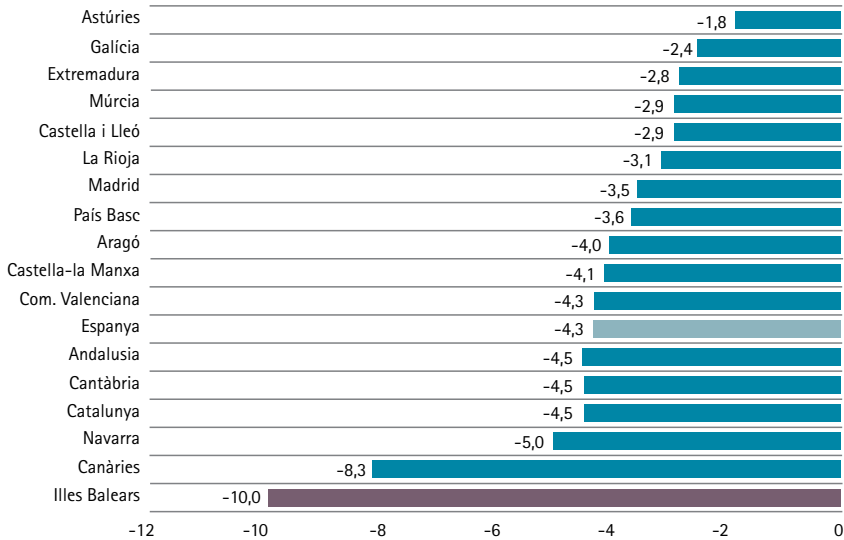
Gràfic I-1.49.
Percentatge de variació anual 2014-2019 de la taxa d'ocupació de la població resident per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.50.

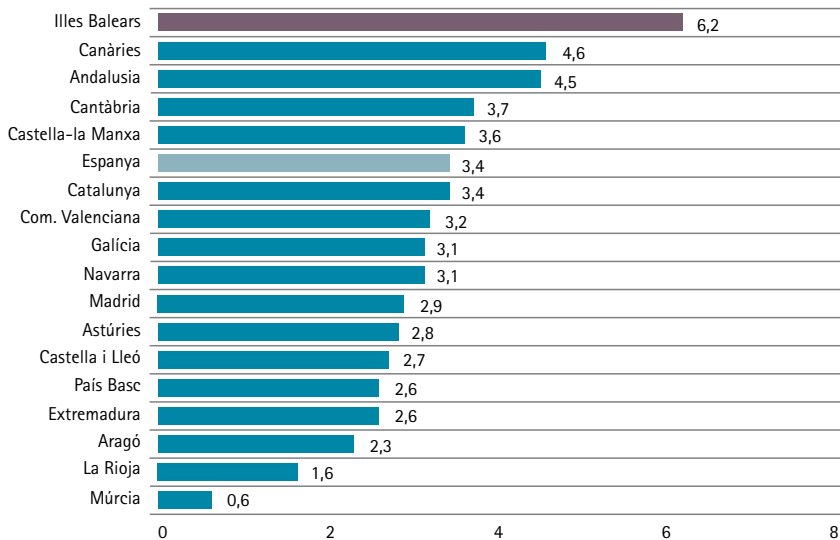
Previsió del percentatge de variació anual 2020 de la taxa d'ocupació de la població resident per comunitats autònomes

Font: Funcas

Gràfic I-1.51.

Previsió del percentatge de variació anual 2021 de la taxa d'ocupació de la població resident per comunitats autònomes

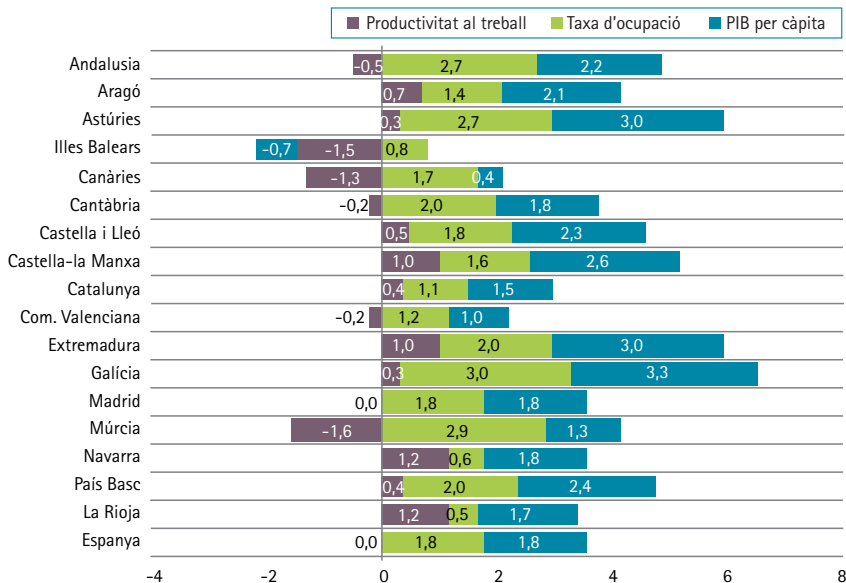
Font: Funcas

En termes de taxes de creixement, el creixement de la renda per capita s'explica per la suma de les taxes de creixement de la productivitat i de la taxa d'ocupació de la població regional (vegeu els gràfics de l'I-1.52. a l'I-1.56.).

Així, en el període precrisi (2001-2007), la taxa de creixement del PIB per capita (-0,7%) s'explica per la suma del decreixement de la productivitat del treball (-1,5%) i del creixement de la taxa d'ocupació (0,8%). En el període de crisi (2008-2013), la taxa de creixement del

PIB per capita (-2,3%) s'explica per la suma del creixement de la productivitat del treball (1,8%) i del decreixement de la taxa d'ocupació (-4,1%). En el període de recuperació (2014-2019), la taxa de creixement del PIB per capita (2%) s'explica per la suma del creixement de la productivitat del treball (0,6%) i del creixement de la taxa d'ocupació (1,4%). La previsió per al 2021 és que augmenti el PIB per capita en un 10,1%, fet que s'explica pel creixement de la productivitat en un 3,9% i de la taxa d'ocupació en un 6,2%.

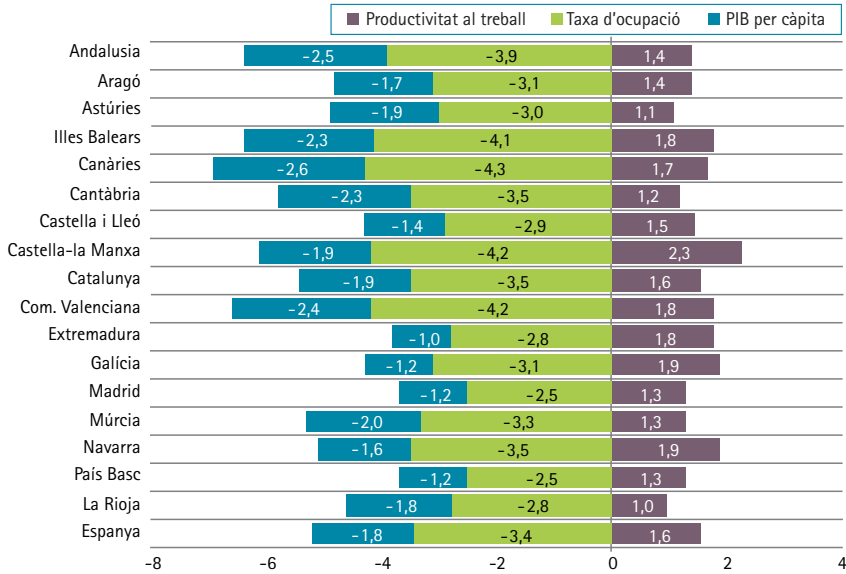
Gràfic I-1.52.
Previsions de creixement del PIB per comunitats autònomes
(% de variació anual) (2001-2007)

Font: Funcas

Gràfic I-1.53.

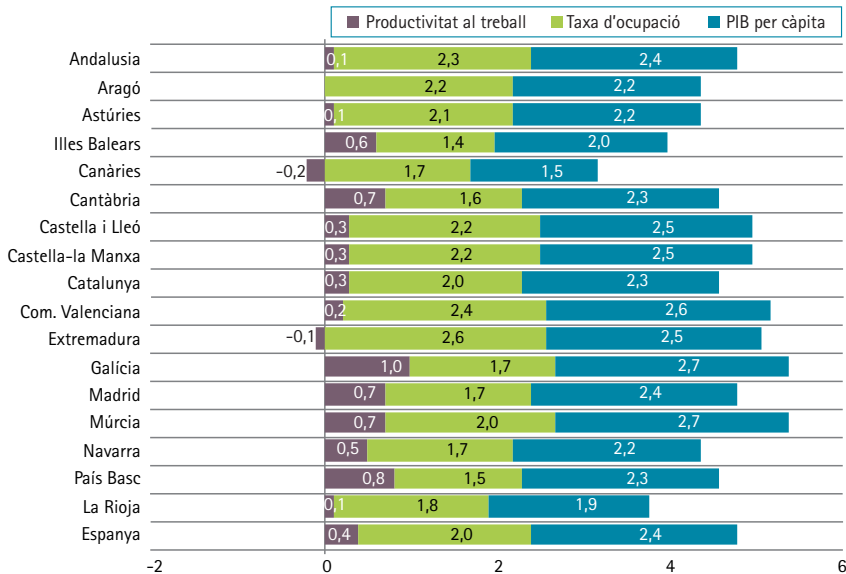
**Previsions de creixement del PIB per comunitats autònomes
(% de variació anual) (2008-2013)**

Font: Funcas

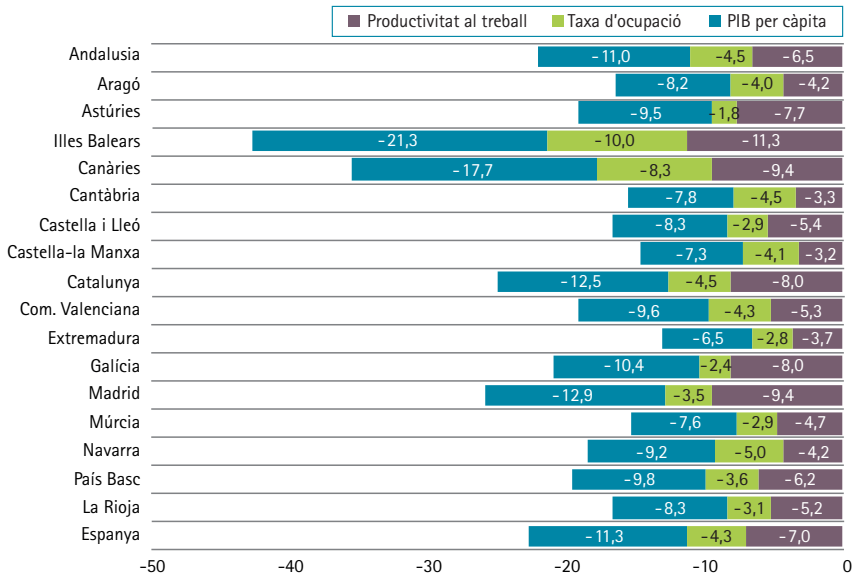
Gràfic I-1.54.

**Previsions de creixement del PIB per comunitats autònomes
(% de variació anual) (2014-2019)**

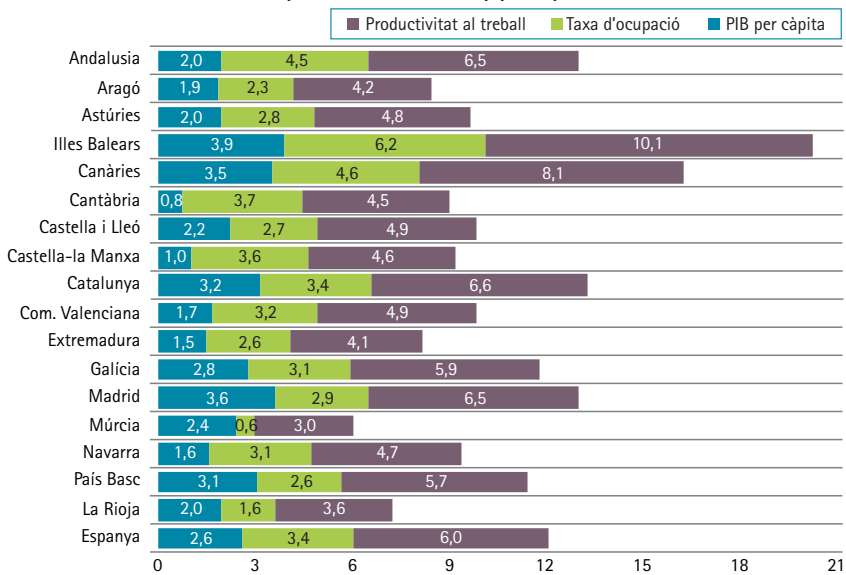
Font: Funcas

Gràfic I-1.55.
Previsions de creixement del PIB per comunitats autònomes
(% de variació anual) (2020)

Font: Funcas

Gràfic I-1.56.
Previsions de creixement del PIB per comunitats autònomes
(% de variació anual) (2021)

Font: Funcas

1.6.3. L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER CÀPITA (RFDpc) PER COMUNITAT AUTÒNOMA I CAPITALS DE PROVÍNCIA

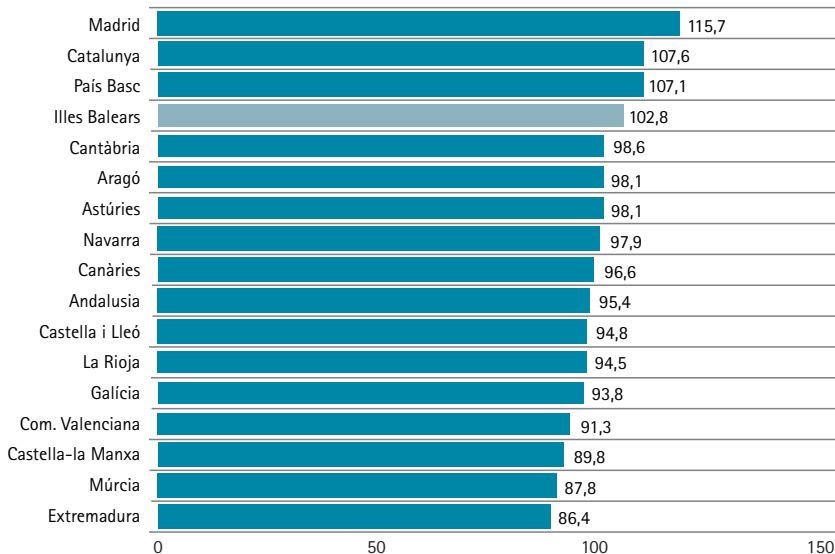
Les principals conclusions del treball dirigit per Àlex Costa (vegeu nota 7) en relació amb les Balears i Palma, i amb valoracions referides a l'any 2017, són les següents:

1. En termes de paritat de poder de compra (PPA) o cost de vida territorialitzat per comunitat autònoma, les Illes Balears se situen en quarta posició regional, al darrere de Madrid, Catalunya i el País Basc, factor determinant si es vol fer una anàlisi acurada de les disparitats

regionals en termes de renda familiar disponible (vegeu el [gràfic I-1.57.](#)).

2. En el cas de les Balears, si corregim la RFDpc en termes de PPA veiem que passa de la cinquena a la tercera posició (vegeu el quadre [I-1.21.](#)).
3. La taxa de risc de pobresa corregida en termes de PPA la perjudica, passant del 12 % al 15 % (vegeu el quadre [I-1.22.](#)).
4. I en termes de les ciutats capitals de cada comunitat autònoma, Palma, si corregim la RFDpc en termes de PPA, se situaria en tretzena posició en lloc de dotzena posició (vegeu el quadre [I-1.23.](#)).

Gràfic I-1.57.
PPA per comunitats autònomes (Espanya=100) (2017)

Font: IERMB Working Paper in Economics, núm. 20.01. Nova versió, febrer de 2021

QUADRE I-1.21. RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER CAPITA (EN EUROS) I PPA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (ESPANYA=100) (2017)

	RFDpc			RFDpc PPA		
	Euros	Índex	Ordre	Euros	Índex	Ordre
Andalusia	9.258	81,1	14	9.702	85,0	16
Aragó	11.990	105,1	8	12.221	107,1	8
Astúries	12.085	105,9	6	12.321	108,0	7
Illes Balears	13.240	116,0	5	12.884	112,9	3
Canàries	8.964	78,5	16	9.276	81,3	17
Cantàbria	11.239	98,5	10	11.396	99,9	11
Castella i Lleó	11.949	104,7	9	12.600	110,4	5
Castella-la Manxa	9.533	83,5	13	10.614	93,0	13
Catalunya	13.338	116,9	2	12.398	108,6	6
Com. Valenciana	10.232	89,7	12	11.211	98,2	12
Extremadura	8.503	74,5	17	9.837	86,2	15
Galícia	11.239	98,5	11	11.978	105,0	9
Madrid	13.279	116,4	4	11.477	100,6	10
Múrcia	9.111	79,8	15	10.376	90,9	1
Navarra	13.585	119,0	2	13.877	121,6	1
País Basc	14.722	129,0	1	13.749	120,5	2
La Rioja	12.029	105,4	7	12.727	111,5	4
Espanya	11.412	100,0	-	11.412	100,0	-

Font: IERMB Working Paper in Economics, núm. 20.01. Nova versió, febrer de 2021

QUADRE I-1.22. TAXA DE RISC DE POBRESA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2017)

	% TRP (llindar nacional)	% TRP (llindar de CA)	% TRP (llindar nacional en PPA)	MRDHuc (euros)	MRDHuc (corregida per PPA) (euros)	PPA (Espanya =100)
Espanya	20,6	19,4	20,0	15.015	15.015	100,0
Andalusia	31,3	18,3	28,2	11.663	12.223	95,4
Aragó	17,9	20,8	17,3	17.241	17.573	98,1
Astúries	20,7	24,1	20,1	15.982	16.295	98,1
Illes Balears	12,0	18,1	15,0	16.798	16.347	102,8
Canàries	28,5	18,8	26,9	12.819	13.264	96,6
Cantàbria	17,3	20,1	16,7	15.932	16.155	98,6
Castella i Lleó	12,9	14,5	11,6	15.349	16.185	94,8
Castella-la Manxa	26,2	21,0	21,9	13.384	14.902	89,8

continua

	% TRP (lindar nacional)	% TRP (lindar de CA)	% TRP (lindar nacional en PPA)	MRDHuc (euros)	MRDHuc (corregida per PPA) (euros)	PPA (Espanya =100)
Catalunya	13,9	19,5	15,8	17.790	16.537	107,6
Com. Valenciana	23,7	20,9	20,3	13.994	15.332	91,3
Extremadura	31,5	14,9	21,4	10.882	12.589	86,4
Galícia	20,0	20,0	17,1	14.967	15.952	93,8
Madrid	15,0	21,9	21,3	17.681	15.282	115,7
Múrcia	27,7	16,0	18,6	12.281	13.986	87,8
Navarra	7,7	14,7	6,5	19.837	20.263	97,9
País Basc	10,0	20,5	11,8	21.020	19.631	107,1
La Rioja	12,3	17,8	11,7	16.577	17.539	94,5

Font: IERMB Working Paper in Economics, núm. 20.01. Nova versió, febrer de 2021

Nota: les taxes de risc de pobresa per a Espanya estan calculades sense incloure Ceuta ni Melilla.

QUADRE I-1.23. RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER CAPITA (EN EUROS) I PPA DE LES CAPITALS DE LES CA D'ESpanyA (ESpanyA=100) (2017)

	RFDpc			RFDpc PPA		
	Euros	Índex	Ordre	Euros	Índex	Ordre
Sevilla (Andalusia)	11.346	99,4	15	10.657	93,4	16
Saragossa (Aragó)	13.211	115,8	10	13.723	111,5	10
Oviedo (Astúries)	13.704	120,1	4	13.083	114,6	3
Palma (Illes Balears)	12.514	109,7	12	12.060	105,7	13
Las Palmas de G. Canarias (Canàries)	11.365	99,6	14	11.323	99,2	15
Santander (Cantàbria)	13.272	116,3	7	12.398	108,6	11
Valladolid (Castella i Lleó)	13.230	115,9	8	13.019	114,1	5
Toledo (Castella-la Manxa)	13.365	117,1	6	12.193	106,8	12
Barcelona (Catalunya)	15.755	138,1	2	13.028	114,2	4
Mèrida (Extremadura)	10.085	88,4	17	10.491	91,9	17
Santiago de Compostel·la (Galícia)	13.517	118,4	5	12.825	112,4	8
Logronyo (La Rioja)	12.854	112,6	11	12.909	113,1	7
Madrid (Com. de Madrid)	15.930	139,6	1	12.933	113,3	6
Múrcia (Múrcia)	10.703	93,8	16	11.405	99,9	14
Pamplona (Navarra)	13.216	115,8	9	13.437	117,7	2
Vitòria (País Basc)	14.367	125,9	3	14.108	123,6	1
València (Com. Valenciana)	12.453	109,1	13	12.736	111,6	9
Espanya	11.412	100,0	-	11.412	100,0	-

Font: IERMB Working Paper in Economics, núm. 20.01. Nova versió, febrer de 2021

1.7.

LA DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL DE LA RENDA

La distribució funcional de la renda a cost dels factors (treball i capital) mesura la part de la renda que s'assigna als salaris, com a contrapartida a la retribució del factor treball, i els excedents bruts d'explotació, com a contrapartida a la retribució del factor capital.

A partir de les darreres dades de la comptabilitat regional de l'INE en el període 2009-2019, a les Balears la remuneració dels salaris era un 50,3 % de la renda re-

gional el 2009 i el 2019 va representar un 47,9%, amb una pèrdua de 2,4 punts en la seva representació a la renda regional. Per al conjunt de l'Estat, la participació dels salaris en la renda nacional se situen en el 52,9 % el 2009 i en el 50,6 % el 2019, amb una pèrdua de 2,3 punts (vegeu el quadre [AI-1.5.](#)).

Aquest fenomen de pèrdua de participació dels salaris en la renda regional és comú a totes les comunitats autònomes al llarg del període analitzat, en què les Illes Balears experimenten una pèrdua superior a la mitjana regional, i en el conjunt de comunitats autònomes ocupen l'onzena posició regional (vegeu el quadre [I-1.24.](#)).

QUADRE I-1.24. FACTOR DE CREIXEMENT DE LA PARTICIPACIÓ DELS SALARIS EN LA RENDA REGIONAL PER CA (2009-2019)

	2009-2019	Variable explicativa (*)
Com. Valenciana	0,977	-0,0252
La Rioja	0,973	-0,0291
Astúries	0,966	-0,0384
Canàries	0,965	-0,0395
Castella i Lleó	0,963	-0,0407
Múrcia	0,962	-0,0416
Madrid	0,958	-0,0473
Catalunya	0,957	-0,0482
Espanya	0,956	-0,0494
Cantàbria	0,955	-0,0531
Aragó	0,952	-0,0525
Illes Balears	0,952	-0,0592
Navarra	0,950	-0,0560
Galícia	0,947	-0,0624
País Basc	0,947	-0,0600
Andalusia	0,947	-0,0597
Extremadura	0,938	-0,0709
Castella-la Manxa	0,910	-0,1046

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

(*) Diferència de creixement entre els salaris, els horaris i la productivitat.

D'acord amb la metodologia d'anàlisi de Navinés i Franconetti (2015)¹¹, aquestes variacions de la participació dels salaris en la renda regional al llarg d'aquests anys es poden explicar per les diferències de creixement en les variables que determinen els costos laborals unitaris (CLU); és a dir, entre el valor dels salaris horaris i la productivitat horària. Aquesta diferència en termes dels factors de creixement per a aquestes variables situen les Balears en un valor de -0,06, mentre que el conjunt de comunitats autònomes estan en un valor de -0,05 punts.

Val a dir que tant pel creixement de la productivitat horària com pel creixement del salari per hora treballada, en el període 2009-2019 les Illes Balears ocupen la primera posició en el rang de les 17 comunitats autònomes, amb uns creixements dels 23,4% i 17,4% respectivament, mentre que per al conjunt de l'Estat aquests creixements només són del 12,7% i del 7,8%.

11. Vegeu: NAVINÉS, F.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS M. del M.; FRANCONETTI, J. «Crisi econòmica, mercat de treball i benestar social: el cas de les Illes Balears.» *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 71, maig de 2015, pàg. 29-43.